

Lagrådsremiss

Nya EU-bestämmelser om tullkontroller av kontanta medel

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 8 april 2021

Magdalena Andersson

Roger Ghiselli
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I denna lagrådsremiss lämnas förslag till ändringar i tullagen (2016:253) med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005.

I lagrådsremissen föreslås vidare att Tullverket på begäran ska tillhandahålla Inspektionen för strategiska produkter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor. Det föreslås även att en bestämmelse i tullagen om avlämning av avfall från fartyg ska upphävas.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)	5
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Den nya EU-förordningen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur EU.....	9
4.1	Allmänt.....	11
4.1.1	Uttrycket ”kontanta medel”	11
4.1.2	Uttrycket ”unionen”	11
4.1.3	Förordningen kompletterar direktiv (EU) 2015/849	12
4.2	Skyldighet att anmäla ledsagade kontanta medel	13
4.3	Skyldighet att redovisa oledsagade kontanta medel	13
4.4	De behöriga myndigheternas befogenheter	14
4.5	Kvarhållande av kontanta medel	15
4.6	Information till finansunderrättelseenheter	16
4.7	Informationsutbyte	17
4.8	Tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet.....	18
4.9	Skydd av personuppgifter och lagringsperioder	19
4.10	Sanktioner	20
4.11	Övriga bestämmelser	20
5	Överväganden och förslag om tullkontroller av kontanta medel.....	21
5.1	Det territoriella tillämpningsområdet	21
5.2	Uttrycket ”kontanta medel”	21
5.3	Behöriga myndigheter	23
5.4	Finansunderrättelseenhet (FIU)	24
5.5	Anmälningsskyldighet.....	25
5.6	Redovisningsskyldighet.....	25
5.7	De behöriga myndigheternas befogenheter	26
5.7.1	Kontroll av ledsagade kontanta medel.....	26
5.7.2	Kontroll av oledsagade kontanta medel.....	27
5.7.3	En anmälan på tjänstens vägnar	31
5.8	Kvarhållande av kontanta medel	31
5.8.1	Gällande bestämmelser.....	31
5.8.2	Beslut om kvarhållande	32
5.8.3	Beslutens överklagbarhet.....	38
5.9	Information till finansunderrättelseenheter	39
5.9.1	Information från de behöriga myndigheterna till finansunderrättelseenheten	39
5.9.2	Informationsutbyte mellan finansunderrättelseenheter i olika medlemsstater.....	41
5.10	Informationsutbyte inom EU	41
5.11	Informationsutbyte med tredjeländer	43
5.12	Tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet.....	43

5.13	Personuppgiftsbehandlingen.....	44
5.14	Sanktioner.....	47
5.15	Övriga frågor	48
6	Andra ändringar i tullagen	49
6.1	Tillhandahållande av information till Inspektionen för strategiska produkter.....	49
6.2	Avlämning av avfall från fartyg	51
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	52
8	Konsekvensanalys.....	53
8.1	Syfte och alternativa lösningar	53
8.2	Effekter för enskilda	53
8.3	Effekter för myndigheter och domstolar.....	54
8.4	Förslagets förenlighet med EU-rätten.....	56
8.5	Tidpunkten för ikraftträdande och speciella informationsinsatser	57
8.6	Övriga effekter	57
9	Författningskommentar.....	57
Bilaga 1	Förordning (EU) 2018/1672	60
Bilaga 2	Sammanfattning av promemorian Nya EU- bestämmelser om tullkontroller av kontanta medel.....	83
Bilaga 3	Promemorians lagförslag.....	84
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	88

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253).

2 Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)

Härigenom föreskrivs i fråga om tullagen (2016:253)

dels att 3 kap. 11 § och 4 kap. 50 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 11 § ska utgå,

dels att 1 kap. 1 och 4 §§, 4 kap. 51–53 §§, 5 kap. 2 §, 6 kap. 2 § och 7 kap. 4 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

I denna lag finns bestämmelser som kompletterar

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen och de förordningar som meddelas med stöd av den förordningen,

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 608/2013 av den 12 juni 2013 om tullens säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och upphävande av rådets förordning (EG) nr 1383/2003,

– Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 av den 26 oktober 2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur *gemenskapen*, och

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur *unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005*, och

– rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen.

Vissa bestämmelser om autonoma åtgärder för militär utrustning finns i rådets förordning (EG) nr 150/2003 av den 21 januari 2003 om upphävande av importtullar på vissa vapen och militär utrustning.

4 §²

Tullverket ska på begäran tillhandahålla följande myndigheter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor:

- Arbetsmiljöverket,
- Boverket,
- Elsäkerhetsverket,
- Havs- och vattenmyndigheten,
- Kemikalieinspektionen,
- Kommerskollegium,
- Konsumentverket,
- Kronofogdemyndigheten,
- Livsmedelsverket,

¹ Senaste lydelse 2017:173.

² Senaste lydelse 2018:401.

- Läkemedelsverket,
- Myndigheten för press, radio och tv,
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,
- Naturvårdsverket,
- Post- och telestyrelsen,
- Skatteverket,
- Skogsstyrelsen,
- Statens energimyndighet,
- Statens jordbruksverk,
- Statistiska centralbyrån,
- Strålsäkerhetsmyndigheten,
- Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,
- Sveriges riksbank, och
- Transportstyrelsen.

Tullverket ska på begäran tillhandahålla Säkerhetspolisens uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Tullverket ska på begäran tillhandahålla *Inspektionen för strategiska produkter* och Säkerhetspolisens uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

I lagen (2001:185) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet finns bestämmelser om Tullverkets behandling av uppgifter i vissa fall.

4 kap.

51 §

För kontroll av att *anmälningsplikten* enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005, i den ursprungliga lydelsen, har fullgjorts får Tullverket undersöka transportmedel och bagage samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa till eller utresa från Europeiska unionens tullområde.

För kontroll av att *anmälningsskyldigheten* enligt artikel 3 i förordning (EU) 2018/1672, i den ursprungliga lydelsen, har fullgjorts får Tullverket undersöka transportmedel och bagage samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa till eller utresa från Europeiska unionen.

För att ta reda på om det finns sådana oledsagade kontanta medel som en redovisning kan begäras in för enligt artikel 4 i samma förordning får Tullverket kontrollera försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel och som passerar gränsen till eller från Europeiska unionen.

52 §

Om det finns anledning att anta att en person inte har fullgjort sin *anmälningsplikt* enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005, i

Om det finns anledning att anta att en person inte har fullgjort sin *anmälningsskyldighet* enligt artikel 3 i förordning (EU) 2018/1672, i

den ursprungliga lydelsen, får en tulltjänsteman kroppsvisitera personen för att söka efter kontanta medel på honom eller henne.

Vid kroppsvisitationen ska bestämmelserna i 29 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling tillämpas.

den ursprungliga lydelsen, får en tulltjänsteman kroppsvisitera personen för att söka efter kontanta medel på honom eller henne.

53 §

Om anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005 inte har fullgjorts, får Tullverket hålla kvar kontanta medel i enlighet med artikel 4.2 i den förordningen, i den ursprungliga lydelsen, om det behövs för att genomföra en kontroll.

Tullverket får tillfälligt hålla kvar kontanta medel i enlighet med artikel 7.1 i förordning (EU) 2018/1672, i den ursprungliga lydelsen.

Perioden för tillfälligt kvarhållande får inte överstiga 30 dagar.

Av artikel 7.3 första stycket samma förordning följer att Tullverket efter en grundlig bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten av ett fortsatt tillfälligt kvarhållande får förlänga perioden för tillfälligt kvarhållande till högst 90 dagar.

5 kap.

2 §³

För tullförseelse döms till böter den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot föreskrift i tullagstiftningen eller mot anmälningsplikten i artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005, i den ursprungliga lydelsen, jämförd med 4 kap. 50 §, eller

1. bryter mot föreskrift i tullagstiftningen,

2. bryter mot anmälningskyldigheten i artikel 3 eller redovisningsskyldigheten i artikel 4 i förordning (EU) 2018/1672, i den ursprungliga lydelsen, eller

2. inte fullgör sin rapporteringskyldighet enligt artikel 18a.4–6 i förordning (EG) nr 515/97, i lydelsen enligt Europaparlamentets

3. inte fullgör sin rapporteringskyldighet enligt artikel 18a.4–6 i förordning (EG) nr 515/97, i lydelsen enligt Europaparlamentets

³ Senaste lydelse 2017:173.

och rådets förordning (EU) och rådets förordning (EU) 2015/1525. 2015/1525.

Första stycket gäller också den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot beslut som Tullverket meddelat med stöd av tullagstiftningen om

1. skyldighet att föra anteckningar och lämna uppgifter om varor som
 - a) förvaras i en anläggning för tillfällig lagring, ett tullager eller en frizon, eller
 - b) är föremål för förenklingar vid tillämpning av ett tullförfarande,
 2. skyldighet i övrigt att lämna uppgift eller handling till Tullverket, eller
 3. användningen eller förbrukningen av en icke-unionsvara.
- I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

6 kap.

2 §

Följande beslut av Tullverket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut enligt tullagstiftningen,
2. beslut enligt artikel 4.2 i förordning (EG) nr 1889/2005, och förordning (EU) 2018/1672, och
3. beslut enligt artikel 7.2, 9.1, 11.3, 12.1, 12.2, 12.5, 13 eller 16 i förordning (EU) nr 608/2013 samt beslut att avvisa en ansökan som inte uppfyller villkoren i artikel 5.3 i den förordningen.

Tullverkets eller annan förvaltningsmyndighets beslut om nedsättning eller befrielse enligt 2 kap. 12 och 20 §§ överklagas hos regeringen.

Tullverkets beslut om revision enligt 4 kap. 26 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Detsamma gäller vid överklagande i mål som avses i 5 kap. 19 §.

7 kap.

4 §

Om Tullverket vid tillämpningen av tullagstiftningen, förordning (EG) nr 1889/2005 eller förordning (EU) nr 608/2013 ska underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning. Om Tullverket vid tillämpningen av tullagstiftningen, förordning (EU) 2018/1672 eller förordning (EU) nr 608/2013 ska underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning.

Delgivning bör användas bara om det behövs med hänsyn till omständigheterna.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för
 - a) tullkontroller av kontanta medel som inletts före ikraftträdandet, och
 - b) tullförseelse avseende anmälningar om kontanta medel som skulle ha lämnats före ikraftträdandet.

3 Ärendet och dess beredning

En ny kontantkontrollsförordning, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005 (EUT L 284, 12.11.2018, s. 6), har antagits. Den nya förordningen finns i *bilaga 1*. Med anledning av den nya förordningen har promemorian Nya EU-bestämmelser om tullkontroller av kontanta medel tagits fram inom Finansdepartementet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2020/04860).

I denna lagrådsremiss behandlas promemorians förslag.

4 Den nya EU-förordningen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur EU

En av EU:s prioriteringar är att främja en harmonisk, hållbar och inkluderande utveckling av den inre marknaden som ett område där varor, människor, tjänster och kapital kan röra sig fritt och säkert. Återinförsel av vinning från olaglig verksamhet till ekonomin och omdirigering av pengar för att finansiera olaglig verksamhet utgör ett hot mot den inre marknads funktion och EU:s medborgare. Därför har EU vidtagit åtgärder för att skydda sig.

En av grundpelarna för de åtgärder som vidtagits av EU var rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (EGT L 166, 28.6.1991, s. 77). Genom direktivet infördes en gemenskapsmekanism för att förebygga penningtvätt genom övervakning av transaktioner som utförs genom kredit- och finansinstitut och vissa typer av yrken.

Med tanke på risken för att tillämpningen av direktivet skulle kunna leda till en ökad förflyttning av kontanta medel i olagliga syften kompletterades direktivet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 av den 26 oktober 2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen (EUT L 309, 25.11.2005, s. 9). Syftet med förordningen var att fastställa ett kontrollsystem som var tillämpligt på fysiska personer som reser in i eller ut ur EU och som medför kontanter eller överlåtbara innehavarinstrument till ett värde av minst 10 000 euro.

Genom förordning (EG) nr 1889/2005 har den rekommendation avseende kontantkurirer ("cash couriers") som utarbetats av Financial Action Task Force (FATF) genomförts inom EU, dvs. rekommendation 32, som fastställer att det bör finnas lämpliga kontroller av gränsöverskridande förflyttningar av kontanta medel. FATF är ett mellanstatligt organ som fastställer standarder och främjar det effektiva

genomförandet av rättsliga, reglerande och operativa åtgärder för bekämpning av penningtvätt, finansiering av terrorism och andra därmed sammanhängande hot mot det internationella finansiella systemets integritet. EU har åtagit sig att effektivt genomföra FATF:s rekommendationer.

Direktiv 91/308/EEG har efter hand ändrats och ersatts med nya åtgärder. Bestämmelser om förebyggande och förhindrande av penningtvätt fastställs för närvarande i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (EUT L 141, 5.6.2015, s. 73).

I direktiv (EU) 2015/849 fastställs och beskrivs ett antal brottsliga handlingar där vinningen skulle kunna bli föremål för penningtvätt eller kunna användas till finansiering av terrorism. Vinningen av dessa brottsliga handlingar förs ofta över EU:s yttre gränser i syfte att där tvättas eller användas för finansiering av terrorism. Insikterna har ökat om de mekanismer som används för överföring över gränserna av olagligt förvärvat vinning. Till följd av detta har FATF:s rekommendationer (jfr ovan) uppdaterats, förändringar av unionens rättsliga ram gjorts genom direktiv (EU) 2015/849 och ny bästa praxis utvecklats.

Mot bakgrund av denna utveckling och på grundval av en utvärdering av förordning (EG) nr 1889/2005 har en ny kontantkontrollsförordning, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005 (EUT L 284, 12.11.2018, s. 6), antagits. I förordningen finns bestämmelser som utöver att bidra till förebyggande och förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism även underlättar förebyggande, förhindrande, upptäckt och utredning av de brottsliga handlingar som definieras i direktiv (EU) 2015/849.

Den nya EU-förordningen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur EU, förordning (EU) 2018/1672, har antagits av Europaparlamentet och rådet med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt artiklarna 33 och 114, vilka avser tullsamarbete och tillnärmning av lagstiftning. Förordningen har alltså inte antagits med beaktande av någon rättslig grund i EUF-fördraget som avser bekämpning av brott.

Förordningen består av 41 skäl, 21 artiklar och två bilagor. I bilaga I anges vad som avses med uttrycken ”råvaror som används som mycket likvida värdebevarare” och ”förbetalda kort”. Bilaga II innehåller en jämförelsetabell avseende den nya förordningen och förordning (EG) nr 1889/2005.

4.1 Allmänt

Syftet med förordningen är enligt artikel 1 att föreskriva ett system för kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen, för att komplettera den rättsliga ram för förebyggande och förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism som fastställs i direktiv (EU) 2015/849.

4.1.1 Uttrycket ”kontanta medel”

Ett nyckeluttryck vid tillämpning av förordningen är ”kontanta medel”. Med uttrycket avses kontanter, överlåtbara innehavarinstrument, råvaror som används som mycket likvida värdebevarare och förbetalda kort. Begreppen definieras närmare i artikel 2.1 a och c–f samt bilaga I till den nya kontantkontrollförordningen. Av definitionerna följer att virtuella valutor, som exempelvis bitcoin, inte omfattas av förordningen, jfr också skäl 13.

Kategorierna ”råvaror som används som mycket likvida värdebevarare” och ”förbetalda kort” är nya i jämförelse med definitionen av begreppet ”kontanta medel” i förordning (EG) nr 1889/2005. Dessa har tagits med i den nya förordningen eftersom de på grund av sina egenskaper kan användas i stället för kontanter som ett medel för att anonymt föra betydande värden över de yttre gränserna på ett sätt som inte kan spåras genom de offentliga myndigheternas traditionella tillsynssystem, jfr skälen 13, 15 och 16.

Med uttrycket ”råvaror som används som mycket likvida värdebevarare” avses varor som har ett stort värde i förhållande till sin volym. I bilaga I nämns exempelvis mynt med ett guldinnehåll på minst 90 procent och tackor med ett guldinnehåll på minst 99,5 procent. Det är varor som enligt artikel 2.1 e enkelt kan omvandlas till kontanter genom tillgängliga handelsmarknader till endast låga transaktionskostnader.

Med uttrycket ”förbetalda kort” avses enligt artikel 2.1 f icke-nominella kort (”non-nominal cards”) som innehåller eller ger tillgång till penningvärde eller medel som kan användas för betalningstransaktioner, för köp av varor eller tjänster eller för att lösa in kontanter, när ett sådant kort inte är kopplat till ett bankkonto. Enligt skäl 16 kan förbetalda kort lätt överföras och användas för att överföra betydande värde över de yttre gränserna. De bör därför inkluderas i definitionen av kontanta medel, i synnerhet om de kan köpas utan att omfattas av kundkännedomsgärder (”customer due diligence procedures”). Bilaga I innehåller för närvarande inte några uppgifter om förbetalda kort, vilket innebär att det i nuläget inte fyller någon praktisk funktion att förordningen omfattar sådana kort. Kommissionen har dock getts befogenhet att ändra i bilagan genom att anta delegerade akter, jfr artiklarna 2.2 och 15.

4.1.2 Uttrycket ”unionen”

Ett annat nyckeluttryck vid tillämpning av förordningen är ”unionen”. Det framgår av artikel 2.1 b att det som avses är det territorium som omfattas av artikel 355 i EUF-fördraget. För att säkerställa bredaste möjliga

tillämpningsområde för förordningen är den enligt skäl 4 tillämplig på det territoriet för att inga områden ska bli undantagna från dess tillämpning och utgöra möjligheter att kringgå tillämpliga kontroller. Detta innebär att det territoriella tillämpningsområdet för förordningen är något större än om dess tillämpningsområde hade varit EU:s tullområde, jfr artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (unions-tullkodexen).

4.1.3 Förordningen kompletterar direktiv (EU) 2015/849

Som också framgår av artikel 1 så kompletterar förordningen den rättsliga ram för att förebygga och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism som fastställs i direktiv (EU) 2015/849.

I direktivet fastställs och beskrivs ett antal brottsliga handlingar där vinningen av handlingarna skulle kunna bli föremål för penningtvätt enligt definitionen i artikel 1.3 och 1.4 eller kunna användas för finansiering av terrorism enligt definitionen i artikel 1.5 i det direktivet. Vinningen av dessa handlingar förs ofta över EU:s yttre gränser i syfte att tvättas eller användas för finansiering av terrorism.

Handlingar som utgör brottsliga handlingar enligt artikel 3.4 i direktiv (EU) 2015/849 är:

a) terroristbrott, brott med anknytning till en terroristgrupp och brott med anknytning till terroristverksamhet enligt avdelningarna II och III i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (EUT L 88, 31.3.2017, s. 6),

b) samtliga brott som avses i artikel 3.1 a i 1988 års FN-konvention mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen,

c) handlingar som utförs av kriminella organisationer enligt definitionen i artikel 1.1 i rådets rambeslut 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet (EUT L 300, 11.11.2008, s. 42),

d) bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen, åtminstone allvarliga fall, enligt definitionen i artiklarna 1.1 och 2.1 i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT C 316, 27.11.1995, s. 49),

e) korrruption, och

f) alla överträdelser, inbegripet skattebrott som rör direkta och indirekta skatter och enligt definitionen i medlemsstaternas nationella rätt, som är belagda med frihetsstraff eller frihetsberövande åtgärd med en högsta straffsats på mer än ett år eller, i medlemsstater som har en minimitröskel för brott i sitt rättssystem, alla brott som är belagda med frihetsstraff eller frihetsberövande åtgärd med en lägsta straffsats på mer än sex månader.

Den nya kontantkontrollförordningen fastställer ett regelverk som förutom att *bidra* till att förebygga och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, även *underlättar* förebyggande, förhindrande, upptäckt och utredning av de brottsliga handlingar som definieras i artikel 3.4 i direktiv (EU) 2015/849, jfr skäl 7.

4.2 Skyldighet att anmäla ledsagade kontanta medel

Skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel framgår av artikel 3.1 i förordningen. Det sägs där att en bärare som medför kontanta medel (jfr avsnitt 4.2) till ett värde av minst 10 000 euro ska anmäla dessa till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där de reser in i eller ut ur unionen och göra de kontanta medlen tillgängliga för kontroll.

I bestämmelsen används uttrycket ”bärare”. Det är nytt i jämförelse med förordning (EG) nr 1889/2005. Enligt artikel 2.1 h avses en fysisk person som reser in i eller ut ur unionen med kontanta medel på sig, i sitt bagage eller i sitt transportmedel. Anmälan ska göras till ”de behöriga myndigheterna”. Med det uttrycket avses enligt artikel 2.1 g medlemsstaternas tullmyndigheter och alla andra myndigheter som har bemyndigats av medlemsstaterna att tillämpa denna förordning, se vidare avsnitt 5.3.

Vilka uppgifter en anmälan ska innehålla framgår av artikel 3.2. Det är bl.a. uppgifter om bäraren, ägaren till de kontanta medlen och, i förekommande fall, den avsedda mottagaren samt typen av och beloppet eller värdet på de kontanta medlen. Uppgifterna ska enligt artikel 3.3 lämnas skriftligt eller elektroniskt med hjälp av det anmälningsformulär som kommissionen får fastställa genom en genomförandeakt, jfr artikel 16.1 a. En styrkt kopia av anmälan ska på begäran lämnas till anmälan.

Enligt artikel 3.1 ska anmälningskyldigheten inte anses vara fullgjord om den information som uppgetts i anmälningsformuläret är oriktig eller ofullständig eller om de kontanta medlen inte görs tillgängliga för kontroll.

4.3 Skyldighet att redovisa oledsagade kontanta medel

Skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel framgår av artikel 4.1. Bestämmelsen är ny i jämförelse med förordning (EG) nr 1889/2005.

Det sägs i artikel 4.1 att om oledsagade kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro förs in i eller ut ur unionen får de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där de kontanta medlen förs in i eller ut ur unionen kräva att avsändaren eller mottagaren av de kontanta medlen, eller en företrädare, allt efter omständigheterna, lämnar en redovisning, inom en fast tidsfrist på 30 dagar. De behöriga myndigheterna får tillfälligt kvarhålla de kontanta medlen tills avsändaren, mottagaren eller en företrädare lämnar redovisningen.

Tanken med bestämmelsen är enligt kommissionens förslag (jfr COM(2016) 825 final s. 10) att införa en redovisningsskyldighet för oledsagade kontanta medel som kommer att göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att fatta beslut om att avsändaren, den avsedda mottagaren eller dennes företrädare ska göra en anmälan om myndigheterna stöter på en sändning av kontanta medel på minst 10 000 euro. Denna ordning ska säkerställa att myndigheterna kan erhålla fullständig information utan att behöva ålägga en systematisk anmälningsbörda för t.ex. leveranser mellan erkända finansinstitut.

Kommissionen betonade under förhandlingarna om den nya förordningen att bestämmelsen inte innebär någon systematisk skyldighet att redovisa de oledsagade kontanta medlen, utan att det är de behöriga myndigheterna som avgör om det finns behov av att det görs en redovisning.

Med uttrycket ”oledsagade kontanta medel” avses enligt artikel 2.1 kontanta medel som utgör en del av en försändelse utan en bärare. I skäl 18 anges som exempel på sådana försändelser postpaket, kurirleveranser, oledsagat bagage eller last i containrar. Det tillfälliga kvarhållande som avses i artikel 4.1 gäller så länge ingen redovisning har lämnats. Har inte någon redovisning lämnats när tidsfristen på 30 dagar har gått ut, kan kvarhållandet övergå i ett kvarhållande enligt artikel 7.1 a, jfr avsnitt 4.5.

Vilka uppgifter redovisningen ska innehålla framgår av artikel 4.2. Det är bl.a. uppgifter om anmälaren, ägaren till de kontanta medlen, avsändaren av de kontanta medlen och mottagaren eller den avsedda mottagaren av de kontanta medlen samt typen av och beloppet eller värdet på de kontanta medlen. Uppgifterna ska enligt artikel 4.3 lämnas skriftligt eller elektroniskt med hjälp av det redovisningsformulär som kommissionen får fastställa genom en genomförandeakt, jfr artikel 16.1 a. En styrkt kopia av redovisningen ska på begäran lämnas till anmälaren.

Redovisningsskyldigheten ska enligt artikel 4.1 inte anses vara fullgjord när redovisningen inte lämnas före tidsfristens utgång, om den information som uppgetts i redovisningsformuläret är oriktig eller ofullständig eller om de kontanta medlen inte görs tillgängliga för kontroll.

4.4 De behöriga myndigheternas befogenheter

För att kontrollera att anmälningsskyldigheten enligt artikel 3 har fullgjorts ska de behöriga myndigheterna enligt artikel 5.1 ha befogenhet att kontrollera fysiska personer, deras bagage och deras transportmedel. För att kontrollera att redovisningsskyldigheten enligt artikel 4 har fullgjorts ska de behöriga myndigheterna enligt artikel 5.2 ha befogenhet att kontrollera alla försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel. Villkoren för dessa kontroller ska fastställas i nationell rätt.

Om skyldigheten enligt artikel 3 eller 4 inte har fullgjorts ska de behöriga myndigheterna enligt artikel 5.3 skriftligen eller i elektronisk form upprätta en anmälan på tjänstens vägnar. Enligt skäl 20 ska informationen i denna anmälan senare föras över till andra myndigheter. Det finns bestämmelser i artiklarna 9.1, 10.1 a och 11.1 a som möjliggör sådan överföring.

Kontrollerna ska enligt artikel 5.4 främst bygga på riskanalys, i syfte att identifiera och bedöma risker och utarbeta de motåtgärder som behövs. Kontrollerna ska utföras inom en gemensam ram för riskhantering i enlighet med de kriterier som kommissionen får fastställa genom en genomförandeakt, jfr artikel 16.1 b. Vid riskanalysen ska också de riskbedömningar beaktas som fastställts av kommissionen och finansunderrättelseenheterna (FIU) enligt direktiv (EU) 2015/849.

Om de behöriga myndigheterna upptäcker ledsagade kontanta medel till ett belopp som understiger tröskelvärdet, dvs. 10 000 euro, och det finns

tecken på att de kontanta medlen har anknytning till en brottslig handling, ska de enligt artikel 6.1 registrera den informationen och de uppgifter som framgår av artikel 3.2. Motsvarande gäller enligt artikel 6.2 också för oledsagade kontanta medel. Den information och de uppgifter som då ska registreras framgår av artikel 4.2. Uttrycket ”brottslig handling” definieras i artikel 2.1 j som någon av de handlingar som förtecknas i artikel 3.4 i direktiv (EU) 2015/849, se avsnitt 4.1.3.

4.5 Kvarhållande av kontanta medel

Bestämmelser om kvarhållande av kontanta medel finns i artikel 7.

De behöriga myndigheterna får enligt artikel 7.1 tillfälligt kvarhålla kontanta medel genom ett administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell rätt om anmälningsskyldigheten enligt artikel 3 eller redovisningsskyldigheten enligt artikel 4 inte har fullgjorts eller om det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till brottsliga handlingar. Det sistnämnda gäller oavsett belopp, dvs. också när beloppet ligger under tröskelvärdet 10 000 euro. Kommissionen betonar i sitt förslag att ett tillfälligt kvarhållande ska ses som en rent administrativ skyddsåtgärd, se COM(2016) 825 final s. 10.

Perioden för tillfälligt kvarhållande ska enligt artikel 7.3 första stycket vara strikt begränsad enligt nationell rätt till den tid som krävs för att behöriga myndigheter ska kunna fastslå om omständigheterna i fallet rättfärdigar fortsatt kvarhållande. Perioden för tillfälligt kvarhållande får inte överstiga 30 dagar. Efter att de behöriga myndigheterna har genomfört en grundlig bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten av ett ytterligare tillfälligt kvarhållande får de besluta att förlänga perioden för tillfälligt kvarhållande till högst 90 dagar.

Det framgår av skäl 28 att perioden för tillfälligt kvarhållande, mot bakgrund av den effekt det kan ha på den fria rörligheten och rätten till egendom, bör begränsas till den absolut kortaste tid som krävs för att andra behöriga myndigheter ska kunna fastställa om det finns skäl för ytterligare åtgärder, såsom undersökningar eller beslagtagande av de kontanta medlen på grundval av andra rättsliga instrument. Den här skälstexten torde dock endast ta sikte på det inledande tillfälliga kvarhållandet. Enligt samma skäl bör det nämligen också vara möjligt att förlänga perioden för tillfälligt kvarhållande av de kontanta medlen i särskilda och vederbörligen utvärderade fall, till exempel när de behöriga myndigheterna stöter på svårigheter att erhålla information om eventuell brottslig verksamhet, bl.a. när kommunikation med ett tredjeland erfordras, när dokument måste översättas eller när det är svårt att identifiera och kontakta avsändaren eller mottagaren när det är fråga om oledsagade kontanta medel.

Ett sådant fortsatt kvarhållande som omnämns i artikel 7.3 första stycket första meningen och andra stycket bör avse en sådan ytterligare åtgärd som åsyftas i skäl 28. Detta skulle exempelvis kunna vara ett beslut om penningbeslag enligt 12 § lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott och det är då alltså inte längre fråga om ett administrativt beslut enligt förordningen. Om ingen sådan åtgärd vidtas inom perioden för tillfälligt kvarhållande, eller om ett beslut fattas om att omständigheterna

i fallet inte rättfärdigar fortsatt tillfälligt kvarhållande, ska de kontanta medlen enligt artikel 7.3 andra stycket omedelbart släppas till den person från vilken de kontanta medlen tillfälligt kvarhölls i de situationer som avses i artikel 3 eller 4 eller den person från vilken de kontanta medlen tillfälligt kvarhölls i de situationer som avses i artikel 6.

Det framgår av artikel 7.2 att det administrativa beslut som avses i punkt 1, dvs. ett beslut om att tillfälligt kvarhålla kontanta medel, ska omfattas av ett effektivt rättsmedel, exempelvis överklagande, i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i nationell rätt. De behöriga myndigheterna ska meddela en motivering av det administrativa beslutet till den person som har anmälningsskyldighet i enlighet med artikel 3 eller redovisningsskyldighet i enlighet med artikel 4 eller till den person som är skyldig att lämna informationen i enlighet med artikel 6. Det sägs i skäl 28 att beslutet att tillfälligt kvarhålla kontanta medel bör åtföljas av en motivering och bör innehålla en tillräcklig beskrivning av de specifika faktorer som har gett upphov till åtgärden.

4.6 Information till finansunderrättelseenheter

De behöriga myndigheterna ska enligt artikel 9.1 registrera den information som erhålls i enlighet med artikel 3, 4, 5.3 eller 6 och översända den till finansunderrättelseenheten i den medlemsstat där informationen erhöles. Detta ska göras i enlighet med de tekniska regler som avses i artikel 16.1 c. Det följer av hänvisningen till den bestämmelsen att informationsutbytet enligt artikel 9 ska ske via tullinformationssystemet (TIS) inrättat genom artikel 23 i förordning (EG) nr 515/97.

Med uttrycket ”finansunderrättelseenhet” avses enligt artikel 2.1 k den enhet som inrättats i en medlemsstat i syfte att genomföra artikel 32 i direktiv (EU) 2015/849. Finansunderrättelseenhet för Sveriges del är Finanspolissektionen (Finanspolisen) vid Polismyndighetens nationella operativa avdelning, jfr avsnitt 5.4. Närmare bestämmelser om Polismyndighetens möjligheter att använda tullinformationssystemet finns i förordningen (2016:904) om tullinformationssystemet.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 9.2 se till att finansunderrättelseenheten i medlemsstaten i fråga utbyter sådan information som avses i punkt 1 med de berörda finansunderrättelseenheterna i de andra medlemsstaterna i enlighet med artikel 53.1 i direktiv (EU) 2015/849. I den bestämmelsen sägs bl.a. att medlemsstaterna ska se till att finansunderrättelseenheterna spontant eller på begäran utbyter all information som kan vara relevant för deras bearbetning eller analys av information med koppling till penningtvätt eller finansiering av terrorism och berörda fysiska eller juridiska personer, oberoende av typen av associerade förbrott och även om typen av associerade förbrott inte är känd vid tidpunkten för utbytet. En begäran om upplysningar ska innehålla relevanta fakta, bakgrundsinformation, motiven till begäran och information om hur de begärda uppgifterna ska användas.

Med anledning av bestämmelsen i artikel 9.2 har kommissionen uttalat (jfr rådsdokument 10414/18 ADD 1) att i ljuset av allmänna EU-rättsliga

principer kan denna bestämmelse inte tolkas som att den påverkar bestämmelserna i direktiv (EU) 2015/849 eller som att den skapar en tvingande skyldighet för finansunderrättelseenheterna att utbyta information för syftena enligt den nya kontantkontrollsförordningen. Om informationen är av sådan relevans att den ska utbytas eller inte är också fortsatt upp till finansunderrättelseenheterna att bedöma.

Enligt artikel 9.3 ska de behöriga myndigheterna översända den information som avses i punkt 1 så fort som möjligt, och senast 15 arbetsdagar efter den dag då informationen erhöles. Det framgår av skäl 30 att detta ska göras för att finansunderrättelseenheten ska kunna göra ytterligare analyser och jämförelser av informationen med andra uppgifter enligt direktiv (EU) 2015/849.

4.7 Informationsutbyte

Förordningen innehåller bestämmelser om informationsutbyte dels mellan de behöriga myndigheterna samt mellan de behöriga myndigheterna och kommissionen, Europeiska åklagarmyndigheten och Europol (artikel 10), dels med tredjeländer (artikel 11).

Enligt artikel 10.1 ska de behöriga myndigheterna i varje medlemsstat på elektronisk väg översända följande information till de behöriga myndigheterna i alla andra medlemsstater:

- a. anmälningar som upprättats på tjänstens vägnar enligt artikel 5.3,
- b. information som erhållits enligt artikel 6,
- c. anmälningar eller redovisningar som erhållits enligt artikel 3 eller 4, om det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till brottsliga handlingar, och
- d. anonymiserad riskinformation och resultat av riskanalyser.

Om det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till brottsliga handlingar som skulle kunna skada EU:s ekonomiska intressen ska den information som avses i punkt 1 enligt artikel 10.2 även översändas till kommissionen, till Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) av de medlemsstater som deltar i fördjupat samarbete enligt förordning (EU) 2017/1939, när den har behörighet att agera enligt artikel 22 i den förordningen, och till Europol, när den har behörighet att agera enligt artikel 3 i förordning (EU) 2016/794.

För närvarande deltar 22 medlemsstater i det fördjupade samarbetet om Eppo. Sverige har hittills valt att inte delta i samarbetet. Frågan om ett svenskt deltagande behandlas i betänkandet En europeisk åklagarmyndighet i Sverige (SOU 2020:74) och frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Enligt skäl 31 bör anonymiserad riskinformation och resultat av riskanalyser, dvs. punkt 1 d, utbytas mellan medlemsstaterna och kommissionen på obligatorisk basis.

De behöriga myndigheterna ska enligt artikel 10.3 översända den information som avses i punkterna 1 och 2 i enlighet med de tekniska regler som avses i artikel 16.1 c och med användning av det formulär som avses i enlighet med artikel 16.1 d. Det följer av hänvisningen till artikel 16.1 c att informationsutbytet enligt artikel 10 ska ske via tull-

informationssystemet (TIS) inrättat genom artikel 23 i rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen.

Det framgår av artikel 10.4 och 10.5 att den information som avses i punkterna 1 a, b och c och 2 ska översändas så fort som möjligt, och senast 15 arbetsdagar efter den dag då informationen erhöles, medan den information och de resultat som avses i punkt 1 d ska översändas var sjätte månad.

Enligt artikel 11 får medlemsstaterna eller kommissionen vid tillämpningen av förordningen inom ramen för ömsesidigt administrativt bistånd, och efter skriftligt tillstånd från den behöriga myndighet som först erhöles informationen, översända följande information till ett tredjeland, förutsatt att detta översändande är förenligt med relevant nationell rätt och unionsrätt om översändande av personuppgifter till tredjeländer:

- a. anmälningar som upprättats på tjänstens vägnar enligt artikel 5.3,
- b. information som erhållits enligt artikel 6, och
- c. anmälningar eller redovisningar som erhållits enligt artikel 3 eller 4, om det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om varje översändande av information till ett tredjeland enligt denna bestämmelse.

4.8 Tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet

Bestämmelser om tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet finns i artikel 12. Artikel 12 är kortfattad och säger endast att de behöriga myndigheterna ska säkerställa säkerheten för de uppgifter som erhållits i enlighet med artiklarna 3, 4, 5.3 och 6 (punkt 1). All information som de behöriga myndigheterna erhåller ska omfattas av kravet på tystnadsplikt (punkt 2).

Artikel 12 kompletteras av skäl 33 första stycket som är utförligare. Där sägs följande. Mot bakgrund av karaktären av den information som samlas in och bärarnas och anmälarnas berättigade förväntningar på att deras personuppgifter och information avseende värdet på de kontanta medel de har fört in i eller ut ur unionen kommer att behandlas konfidentiellt, bör de behöriga myndigheterna vidta tillräckliga skyddsåtgärder för att säkerställa att de tjänstemän som behöver tillgång till informationen respekterar tystnadsplikten, och skydda sådan information på ett tillräckligt sätt mot obehörig tillgång, användning eller förmedling. Förutom om annat föreskrivs i denna förordning eller i nationell rätt, i synnerhet i samband med rättsliga förfaranden, bör sådan information inte lämnas ut utan tillstånd från den myndighet som erhöles den.

4.9 Skydd av personuppgifter och lagringsperioder

De behöriga myndigheterna ska fungera som personuppgiftsansvariga för de uppgifter de erhållit genom tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3 och 6. Behandlingen av personuppgifter på grundval av förordningen ska endast ske i syfte att förebygga, förhindra och bekämpa brottsliga handlingar. Detta framgår av artikel 13.1 och 13.2. Enligt skäl 33 andra stycket bör allt utlämnande, all insamling, överföring, förmedling och annan behandling av personuppgifter inom ramen för denna förordning omfattas av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad EU:s dataskyddsförordning. Förordning (EG) nr 45/2001 har upphört att gälla från och med den 11 december 2018 och har ersatts av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG, jfr artikel 99 i den förordningen.

De personuppgifter som erhålls genom tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3 och 6 ska enligt artikel 13.3 vara tillgängliga endast för vederbörligen bemyndigad personal vid behöriga myndigheter och ska skyddas tillräckligt mot obehörig åtkomst eller översändande. Om inget annat föreskrivs i artiklarna 9–11 (jfr avsnitten 4.7 och 4.8) får uppgifterna inte utlämnas eller översändas utan uttryckligt tillstånd från den behöriga myndighet som ursprungligen erhöll dem. Ett sådant tillstånd ska dock inte krävas om de behöriga myndigheterna är skyldiga att utlämna eller översända dessa uppgifter enligt den nationella rätten i den berörda medlemsstaten, i synnerhet i samband med rättsliga förfaranden.

De behöriga myndigheterna och finansunderrättelseenheter ska enligt artikel 13.4 lagra personuppgifter som erhålls genom tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3 och 6 under en period av fem år från och med den dag då uppgifterna erhöles. Dessa personuppgifter ska raderas vid utgången av den perioden. Det framgår av artikel 13.5 att lagringsperioden under vissa omständigheter får förlängas en gång med ytterligare en period som inte får överstiga ytterligare tre år. Dessa omständigheter är om

a. finansunderrättelseenheten avgör att det krävs ytterligare lagring, efter att ha utfört en grundlig bedömning av behovet och proportionaliteten av en sådan ytterligare lagring, och anser att det är motiverat för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter i fråga om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b. behöriga myndigheter avgör att det krävs ytterligare lagring, efter att ha utfört en grundlig bedömning av behovet och proportionaliteten av en sådan ytterligare lagring, och anser att det är motiverat för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter i fråga om att tillhandahålla ändamålsenliga

kontroller angående anmälningsskyldigheten eller redovisningsskyldigheten.

4.10 Sanktioner

Enligt artikel 14 ska varje medlemsstat införa sanktioner som ska tillämpas om anmälningsskyldigheten enligt artikel 3 eller redovisningsskyldigheten enligt artikel 4 inte fullgörs. Dessa sanktioner ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Det framgår av skäl 35 att sanktionerna endast bör tillämpas vid underlåtenhet att anmäla eller redovisa enligt denna förordning och inte bör beakta de eventuella brottsliga handlingar som kan ha anknytning till de kontanta medlen, vilka kan vara föremål för ytterligare utredningar och åtgärder som inte omfattas av denna förordnings tillämpningsområde. Sanktionerna bör enligt skäl 35 inte gå utöver vad som är nödvändigt för att främja efterlevnaden.

4.11 Övriga bestämmelser

Medlemsstaterna ska enligt artikel 8 säkerställa att personer som reser in i eller ut ur unionen eller personer som skickar oledsagade kontanta medel från unionen eller mottar oledsagade kontanta medel i unionen informeras om sina rättigheter och skyldigheter enligt denna förordning och ska, i samarbete med kommissionen, utveckla lämpligt informationsmaterial som riktar sig till dessa personer. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillräcklig finansiering finns tillgänglig för sådana informationskampanjer.

Kompletterande förordningar i form av delegerade förordningar och genomförandeförordningar kan meddelas med stöd av artiklarna 15–17. Genom sådana förordningar kan exempelvis bilaga I till förordningen ändras och mallar för anmälningsformuläret och redovisningsformuläret fastställas.

I artikel 18 finns bestämmelser om översändande av viss information om tillämpningen av förordningen, bl.a. en förteckning över behöriga myndigheter och uppgifter om de sanktioner som har införts, från medlemsstaterna till kommissionen. Denna information ska översändas senast den 4 december 2021.

Senast den 3 december 2021 och därefter vart femte år ska kommissionen enligt artikel 19 på grundval av den information som regelbundet mottagits från medlemsstaterna lämna en rapport om tillämpningen av förordningen till Europaparlamentet och rådet. Rapporten ska bl.a. bedöma om andra tillgångar bör inkluderas i förordningens tillämpningsområde, om redovisningsförfarandet för oledsagade kontanta medel är effektivt och om tröskelvärdet för oledsagade kontanta medel bör ses över.

Förordningen ska enligt artikel 21 tillämpas från och med den 3 juni 2021. Artikel 16 om genomförandeakter ska dock tillämpas från och med den 2 december 2018. Förordning (EG) nr 1889/2005 ska enligt artikel 20 upphöra att gälla. Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses

som hänvisningar till den nya förordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

5 Överväganden och förslag om tullkontroller av kontanta medel

5.1 Det territoriella tillämpningsområdet

Regeringens förslag: Hänvisningen till ”Europeiska unionens tullområde” i bestämmelsen 4 kap. 51 § tullagen om kontroll av kontanta medel ändras till ”Europeiska unionen”.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Ett nyckeluttryck vid tillämpningen av den nya förordningen är ”unionen”, jfr avsnitt 4.1.2. Det framgår av artikel 2.1 b att det som avses är det territorium som omfattas av artikel 355 i EUF-fördraget. Detta innebär att det territoriella tillämpningsområdet för förordningen är något större än om dess tillämpningsområde hade varit EU:s tullområde, jfr artikel 4 i unionstullkodexen.

I 4 kap. 51 § tullagen (2016:253) finns för närvarande en hänvisning till ”Europeiska unionens tullområde”. I jämförelse med den nya EU-förordningen är detta sakligt sett inte korrekt. Hänvisningen bör därför ändras till ”Europeiska unionen”. Det som då avses är de medlemsstater som framgår av artikel 52.1 i EU-fördraget och det territoriella tillämpningsområde som anges närmare i artikel 355 i EUF-fördraget.

Bestämmelsen i 4 kap. 51 § tullagen behandlas också i avsnitt 5.7.1 och 5.7.2.

Lagförslag

Förslaget medför en ändring av 4 kap. 51 § tullagen.

5.2 Uttrycket ”kontanta medel”

Regeringens bedömning: Vad som avses med kontanta medel i den nya kontantkontrollsförordningen kräver inga kompletterande bestämmelser i tullagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Riksgäldskontoret*, tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Riksbanken, som i huvudsak inte har något att invända mot de i promemorian föreslagna ändringarna, anser att det är önskvärt med ett klagörande i de delar av förslagen som avser förbetalda kort eftersom ett förbetalt värde kan förvaras på andra betalningsinstrument än kort, t.ex.

bärbara mobila enheter med samma chip/teknik som på kort. Den snabba tekniska utvecklingen på betalningsområdet innebär att en lagstiftning som enbart avser förbetalda kort blir otillräcklig som verktyg för att hantera penningtvätt och terrorismfinansiering-problematiken vid in- och utförsel av kontanta medel. Det är därför lämpligt att tillämpningen inte begränsas till att avse enbart betalningsinstrument i form av förbetalda kort utan att alla betalningsinstrument med förbetalt värde omfattas. Enligt Riksbankens uppfattning utgör EU-lagstiftningen inte heller något hinder mot ett sådant förfarande på nationell nivå.

Riksbanken anser även att det behövs ett klagörande i fråga om sedlar som inte längre är giltiga och som inte längre är i omlopp som betalningsmedel. Ogiltiga sedlar har i princip inget värde men om förutsättningar är uppfyllda löser Riksbanken in ogiltiga sedlar mot insättning på bankkonto. Däremot byter Riksbanken inte ut dem mot giltiga kontanter. Risken för penningtvätt och finansiering av terrorism finns emellertid även vid inlösen av ogiltiga sedlar genom insättning på bankkonto eftersom vissa typer av bankkonton rent teoretiskt fortfarande kan länkas till kontanta medel på ett sätt som gör det svårt att identifiera ägaren eller användaren av dessa medel. Mot bakgrund härav bör det klargöras att hanteringen inte endast ska avse sådana ogiltiga sedlar som kan bytas ut mot lagliga betalningsmedel, dvs. sedlar och mynt, utan även sådana som kan ”bytas ut” mot insättning på konto.

Örebro universitet anser att uttrycket ”råvaror som används som mycket likvida värdebevarare” är både otympligt och otydligt som beteckning för en form av kontanta medel. Det borde vara fullt möjligt för en statlig utredning att, helt oavsett vilken term som ursprungligen använts på engelska eller annat språk, finna en beteckning som smidigare kan införlivas i det svenska språket för att sedan tillämpas av jurister och andra praktiker.

Skälen för regeringens bedömning: Med kontanta medel enligt förordning (EG) nr 1889/2005 avses två kategorier: överlåtbara innehavarpapper och kontanter, jfr artikel 2.2 i den förordningen. I den nya förordningen avses med kontanta medel fyra kategorier: kontanter, överlåtbara innehavarinstrument, råvaror som används som mycket likvida värdebevarare och förbetalda kort. Det framgår av artikel 2.1 a och c–f samt bilaga I vad avser likvida värdebevarare och förbetalda kort, jfr avsnitt 4.1.1. De två förstnämnda kategorierna motsvarar de som finns i förordning (EG) nr 1889/2005, medan de två sistnämnda är nya.

När behovet av kompletterande nationella bestämmelser till förordning (EG) nr 1889/2005 utreddes föreslogs inga kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning med anledning av begreppet kontanta medel. I propositionen Tullkontroll av kontanta medel, m.m. (prop. 2006/07:68, bet. 2006/07:SkU12, rskr. 2006/07:148) berördes frågan inte alls. Regeringen anser att det nu inte finnas skäl att göra någon annan bedömning när det gäller lagstiftningsbehovet avseende kontanter och överlåtbara innehavarinstrument. *Riksbanken* anser att det behövs ett klagörande i fråga om sedlar som inte längre är giltiga och som inte är i omlopp som betalningsmedel. Enligt 5 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank är sedlar och mynt som ges ut av Riksbanken lagliga betalningsmedel. Enligt 4 § samma kapitel får Riksbanken, om det finns särskilda skäl, lösa in sedlar och mynt som upphört att vara lagliga

betalningsmedel. Även om ogiltiga sedlar inte kan användas som betalningsmedel kan de alltså fortfarande bära ett värde och omfattas därför i regeringens mening av begreppet kontanta medel.

Frågan är då om det krävs lagstiftning för de två nya kategorierna.

Med råvaror som används som mycket likvida värdebevarare avses enligt artikel 2.1 e varor som har ett stort värde i förhållande till sin volym och som enkelt kan omvandlas till kontanter genom tillgängliga handelsmarknader till endast låga transaktionskostnader. I bilaga I till förordningen nämns exempelvis mynt med ett guldinnehåll på minst 90 procent och tackor med ett guldinnehåll på minst 99,5 procent.

Tulltekniskt skiljer sig den här kategorin inte från andra varor som ska deklarerar till Tullverket. Den bedömningen bör inte förändras om kommissionen använder befogenheten i artikel 2.2 att ändra bilaga I avseende denna kategori. Ur kontrollsynpunkt kan den här kategorin hanteras inom ramen för befintliga kontrollbefogenheter. Några nya bestämmelser i tullagen bör därför inte vara nödvändiga. *Örebro universitet* anser att uttrycket är otympligt och att en beteckning som smidigare kan införlivas i det svenska språket borde kunna användas. Regeringen konstaterar att begreppet används i den officiella svenska versionen av förordningen, som är direkt tillämplig i svensk rätt, och alltså inte finns med i promemorians lagförslag.

Med förbetalda kort avses enligt artikel 2.1 f icke-nominella kort som innehåller eller ger tillgång till penningvärde eller medel som kan användas för betalningstransaktioner, för köp av varor eller tjänster eller för att lösa in kontanter, när ett sådant kort inte är kopplat till ett bankkonto.

Riksbanken anser att det behövs ett klargörande avseende förbetalda kort eftersom ett förbetalt värde kan förvaras på andra betalningsinstrument än kort, t.ex. bärbara mobila enheter med samma chip/teknik som på kort.

Bilaga I till förordningen innehåller för närvarande inte några uppgifter om förbetalda kort, vilket innebär att det i nuläget inte fyller någon praktisk funktion att förordningen omfattar sådana kort. Kommissionen har dock befogenhet att ändra bilagan, jfr artikel 2.2. När det kommer att ske är för närvarande oklart. Ett problem har uppgetts vara att ringa in vilka typer av förbetalda kort som ska omfattas av förordningens bestämmelser. Regeringen anser därför att det i dagsläget inte finns skäl att föregå kommissionens arbete och föreslår därför inte några nationella bestämmelser avseende förbetalda kort.

Ur kontrollsynpunkt finns det stora likheter mellan förbetalda kort och kontanter, dvs. sedlar och mynt, även om det kommer att behövas teknisk apparatur för att avläsa korten. Förbetalda kort bör därför kunna hanteras inom ramen för befintliga kontrollbefogenheter. Några nya bestämmelser i tullagen bedöms därför inte vara nödvändiga.

5.3 Behöriga myndigheter

Regeringens bedömning: Tullverket samt Polismyndigheten och Kustbevakningen, när dessa myndigheter medverkar i Tullverkets

kontrollverksamhet, är behöriga myndigheter vid tillämpning av den nya kontantkontrollsförordningen. Det saknas behov av kompletterande bestämmelser i tullagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Polismyndigheten* och *Tullverket*, tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Med uttrycket ”behöriga myndigheter” avses enligt artikel 2.1 g i den nya förordningen medlemsstaternas tullmyndigheter och alla andra myndigheter som har bemyndigats av medlemsstaterna att tillämpa denna förordning. Motsvarande bestämmelse i förordning (EG) nr 1889/2005, dvs. artikel 2.1, hade i huvudsak samma lydelse. I propositionen *Tullkontroll av kontanta medel*, m.m. (prop. 2006/07:68) konstaterades med anledning av den bestämmelsen att såväl Tullverket som Polismyndigheten och Kustbevakningen, när dessa myndigheter medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet, bör anses vara behöriga myndigheter i enlighet med artikel 2 i EG-förordningen (s. 16). Regeringen ansåg att det därmed saknades behov av kompletterande nationella bestämmelser.

Det finns inte skäl att göra någon annan bedömning med anledning av den nya förordningen om kontroll av kontanta medel. Rollfördelningen mellan myndigheterna är densamma i dag som den var då. Den svenska gränskontrollen utförs av Tullverket, Polismyndigheten och Kustbevakningen i samverkan. Tullverket har huvudansvaret för kontroll av varor, medan Polismyndigheten har huvudansvaret för kontroll av personer. Med stöd av 4 kap. 3 § tullagen och 4 kap. 1 och 2 §§ tullförordningen (2016:287) kan Polismyndigheten och Kustbevakningen medverka i Tullverkets kontrollverksamhet. Av 4 kap. 3 § andra stycket tullagen framgår uttryckligen att det som sägs om Tullverket och tulltjänsteman i bl.a. 4 kap. 51–53 §§, dvs. bestämmelserna om tullkontroll av kontanta medel, gäller för Polismyndigheten och Kustbevakningen samt polisman och kustbevakningstjänsteman som medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet.

5.4 Finansunderrättelseenhet (FIU)

Regeringens bedömning: Vad som avses med finansunderrättelseenhet i den nya kontantkontrollsförordningen kräver inga kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Finanspolisen*, tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Med finansunderrättelseenhet avses enligt artikel 2.1 k den enhet som inrättats i en medlemsstat i syfte att genomföra artikel 32 i direktiv (EU) 2015/849, jfr avsnitt 4.6.

Det framgår av 4 kap. 5 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism att vid tillämpning av artikel 32.1 i direktiv (EU) 2015/849 är Polismyndigheten finansunderrättelseenhet.

Denna bestämmelse kompletteras av 35 a § förordningen (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten. Det framgår av den bestämmelsen att det vid Polismyndigheten ska finnas en särskild funktion, Finanspolissektionen, som ska bedriva verksamhet som finansunderrättelseenhet vid tillämpning av artikel 32.1 i direktiv (EU) 2015/849.

Av dessa bestämmelser framgår således vilken enhet som har inrättats i Sverige i syfte att genomföra artikel 32 i direktiv (EU) 2015/849. Ytterligare bestämmelser bedöms därför inte vara nödvändiga.

5.5 Anmälningsskyldighet

Regeringens förslag: Bestämmelsen om att en anmälan av kontanta medel ska lämnas skriftligt eller elektroniskt ska upphävas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Tullverket*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel framgår av artikel 3 som beskrivs närmare i avsnitt 4.2. I detta avsnitt behandlas det som sägs i artikel 3.3 om hur anmälningsskyldigheten ska fullgöras.

I 4 kap. 50 § tullagen står för närvarande att en anmälan enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005 ska lämnas skriftligt eller elektroniskt. Bestämmelsens lydelse är en följd av den bedömning som gjordes i prop. 2006/07:68 att artikel 3.3 i den nämnda förordningen ger medlemsstaterna frihet att själva avgöra om anmälan, förutom att lämnas skriftligt, därutöver ska kunna lämnas såväl muntligt som elektroniskt, och att anmälan därmed av praktiska skäl endast skulle få ske skriftligt eller elektroniskt (s. 17–18).

Motsvarande bestämmelse i den nya förordningen lämnar inget sådant utrymme till medlemsstaterna. Det framgår direkt av artikel 3.3 i den nya förordningen att anmälan ska lämnas skriftligt eller elektroniskt. Bestämmelsen i 4 kap. 50 § tullagen är därmed överflödigt och bör därför upphävas.

Lagförslag

Förslaget medför att 4 kap. 50 § tullagen upphävs.

5.6 Redovisningsskyldighet

Regeringens bedömning: Den nya kontantkontrollsförordningens bestämmelser om redovisningsskyldighet för oledsagade kontanta medel kräver inga kompletterande bestämmelser i tullagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel framgår av artikel 4 som beskrivs närmare i avsnitt 4.3. Tanken med bestämmelsen torde vara följande.

Om en behörig myndighet i samband med en kontroll stöter på oledsagade kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro, kan myndigheten från fall till fall besluta om de kontanta medlen ska redovisas. Gör den behöriga myndigheten bedömningen att de kontanta medlen ska redovisas, ska de uppgifter som framgår av artikel 4.2 lämnas på det sätt som framgår av artikel 4.3.

Det är således reglerat i förordningen vilka uppgifter som ska lämnas och hur dessa ska lämnas. Det torde därmed inte finnas något behov av att införa kompletterande bestämmelser i tullagen. Det kan däremot finnas ett behov av att meddela verkställighetsföreskrifter till artikel 4. Bemyndigandet till Tullverket att meddela verkställighetsföreskrifter i 4 kap. 18 § tullförordningen bör därför ändras på så sätt att det inte bara hänvisar till artikel 3, utan också till artikel 4 i den nya EU-förordningen.

5.7 De behöriga myndigheternas befogenheter

I det här avsnittet behandlas de behöriga myndigheternas befogenheter enligt artikel 5 i den nya kontantkontrollsförordningen. Artikeln, som beskrivs närmare i avsnitt 4.4, innehåller fem punkter, men endast de tre första punkterna innehåller bestämmelser om befogenheter. Dessa punkter, dvs. artikel 5.1, 5.2 och 5.3, behandlas i de följande underavsnitten. De återstående två punkterna, dvs. artikel 5.4 och 5.5, är inte föremål för några överväganden eftersom de närmast är av upplysande karaktär.

5.7.1 Kontroll av ledsagade kontanta medel

Regeringens förslag: Vissa språkliga ändringar görs med anledning av den nya kontantkontrollsförordningen i bestämmelserna i tullagen om tulltjänstemäns befogenheter vid kontroll av ledsagade kontanta medel.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Säkerhetspolisen*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Tullverket ställer sig positivt till de överväganden som gjorts i promemorian och de föreslagna ändringarna i tullagen och tullförordningen. Tullverket anser att de föreslagna ändringarna är väl avvägda och genomarbetade. Tullverket noterar dock utifrån ett brottsbekämpande perspektiv att myndigheten varken har eller ges befogenhet att kontrollera kontanta medel som förs in eller ut över Sveriges inre gräns.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelser om kontroll av ledsagade kontanta medel finns i artikel 5.1 i den nya förordningen. Bestämmelsen motsvarar artikel 4.1 i förordning

(EG) nr 1889/2005. Med anledning av den bestämmelsen infördes vissa kontrollbefogenheter i 7 a kap. 3 och 4 §§ tullagen (2000:1281). Regeringen har i propositionen Tullkontroll av kontanta medel, m.m. utvecklat skälen för utformningen av dessa bestämmelser (prop. 2006/07:68 s. 23–27). När tullagen (2000:1281) ersattes av den nuvarande tullagen infördes de nämnda bestämmelserna utan ändring i sak i 4 kap. 51 och 52 §§ tullagen (se prop. 2015/16:79 s. 192–193). Bestämmelsen i artikel 5.1 kräver inte några materiella ändringar i de nuvarande kontrollbefogenheterna i tullagen eller att nya kontrollbefogenheter behöver införas. Däremot behöver vissa språkliga ändringar göras för att anpassa språket i tullagen till den nya EU-förordningen. Som *Tullverket* noterat innebär förslaget i promemorian inte att myndigheten ges befogenhet att kontrollera kontanta medel som förs in eller ut över Sveriges inre gräns. Regeringen lämnar heller inget sådant förslag i detta ärende.

Lagstiftningsteknik

Hänvisningar till EU-rättsakter kan göras antingen statiska eller dynamiska. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-rättsakten i en viss angiven lydelse. En följd av att ha statiska hänvisningar är att om rättsakterna ändras behöver lagstiftaren överväga om någon ändring behöver göras i den nationella lagstiftningen. En dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-rättsakten i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

När den nuvarande tullagen infördes försågs bestämmelser om fysiska kontroller, sanktioner och vite med statiska hänvisningar, jfr En ny tullag (prop. 2015/16:79 s. 123). Andra bestämmelser, t.ex. upplysningsbestämmelser, försågs med dynamiska hänvisningar.

Eftersom bestämmelserna om kontroll av ledsagade kontanta medel är kontrollbestämmelser bör hänvisningarna till EU-förordningen vara statiska.

Lagförslag

Förslaget medför ändringar i 4 kap. 51 och 52 §§ tullagen.

5.7.2 Kontroll av oledsagade kontanta medel

Regeringens förslag: För att ta reda på om det finns sådana oledsagade kontanta medel som en redovisning kan begäras in för enligt artikel 4 i den nya kontantkontrollsförordningen ska Tullverket få kontrollera försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel och som passerar gränsen till eller från Europeiska unionen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Riksdagens ombudsmän*, *Tullverket* och *Brottsförebyggande rådet*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Integritetsskyddsmyndigheten, som i övrigt inte har några synpunkter på förslagen, anser att utredningen har gjort en tydlig integritetsanalys och

proportionalitetsbedömning som redovisas i samband med förslagen. Integritetsskyddsmyndigheten anser att de förslag som läggs fram i promemorian därmed är väl underbyggda.

Kustbevakningen konstaterar att myndigheten saknar befogenheter att utföra kontroller enligt 4 kap. 19 § tullagen. Kustbevakningen tolkar förslaget till 4 kap. 51 § andra stycket tullagen som att myndighetens befogenheter att kontrollera försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel endast gäller för att hitta sådana kontanta medel. Dessa befogenheter innebär alltså inte någon förändring i förhållande till 4 kap. 19 § tullagen. Om de nya befogenheterna är avsedda att innebära någon förändring i förhållande till 4 kap. 19 § tullagen önskar Kustbevakningen att detta förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelser om kontroll av oledsagade kontanta medel finns i artikel 5.2 i den nya EU-förordningen. Enligt artikeln ska de behöriga myndigheterna, för att genomföra den skyldighet att redovisa oledsagade kontanta medel som föreskrivs i artikel 4, ha befogenhet att kontrollera alla försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel, i enlighet med villkoren i nationell rätt. Bestämmelsen har ingen motsvarighet i förordning (EG) nr 1889/2005 och har alltså inte varit föremål för överväganden i något tidigare lagstiftningsärende.

Vilka befogenheter har Tullverket att kontrollera oledsagade försändelser?

I skäl 18 anges postpaket, kurirleveranser, oledsagat bagage eller last i containrar som exempel på försändelser som skulle kunna användas för förflyttningar av oledsagade kontanta medel in i eller ut ur EU. Med oledsagat bagage avses enligt kommissionen en resväska som inte kommit med resenären, och som därför skickas på egen hand. Det skulle exempelvis kunna vara en väska som sorterats fel på avreseflygplatsen och hamnar på en annan destination än ägaren och som i efterhand returneras till ägaren. Bagaget står under tiden det är oledsagat visserligen inte under ägarens fysiska kontroll men torde dock inte kunna betraktas som herrelöst.

Tullverket kan för bl.a. kontroll av att deklara- och uppgiftsskyldigheter enligt tullagstiftningen har fullgjorts kontrollera last i containrar med stöd av 4 kap. 16 § första stycket 1 tullagen. Motsvarande kontroller av postpaket och kurirleveranser kan ske med stöd av 4 kap. 19 § tullagen. Om Tullverket vid en sådan tullkontroll upptäcker oledsagade kontanta medel om minst 10 000 euro eller kontanta medel, oavsett belopp, som misstänks ha anknytning till brottsliga handlingar kan myndigheten alltså begära in en redovisning enligt artikel 4 respektive hålla kvar de kontanta medlen enligt artikel 7.1 b.

Eftersom det inte finns någon generell deklara- eller uppgiftsskyldighet avseende oledsagade kontanta medel bör dock bestämmelserna i 4 kap. 16 § och 4 kap. 19 § tullagen inte vara tillämpliga för att göra en kontroll enbart i syfte att eftersöka just sådana medel. Det är därför viktigt att Tullverket ges möjlighet att kontrollera försändelser också för detta

syfte. En sådan möjlighet i 4 kap. 51 § tullagen skulle dessutom även omfatta Polismyndigheten och Kustbevakningen (se 4 kap. 3 § andra stycket tullagen) när dessa myndigheter deltar i kontrollverksamheten. Som *Kustbevakningen* uppfattat förslaget till 4 kap. 51 § andra stycket tullagen i promemorian innebär förslaget inte någon förändring i förhållande till 4 kap. 19 § tullagen.

En kontroll av en oledsagad försändelse som syftar till att ge myndigheterna möjlighet att undersöka om denna innehåller oledsagade kontanta medel som bör redovisas alternativt hållas kvar kan utgöra ett intrång i den grundlagsskyddade rätten till förtrolig kommunikation. Enligt 2 kap. 6 § första stycket regeringsformen är var och en gentemot det allmänna skyddad mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse. Denna fri- och rättighet kan, enligt 20 § första stycket 2 samma kapitel, begränsas genom lag. Av 21 § framgår att en sådan begränsning får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och att begränsningen aldrig får gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den. En begränsning får heller inte sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. Vidare får begränsningen inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

Även artikel 8 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europa-konventionen) behandlar rätten till förtroliga meddelanden. Europa-konventionen gäller som lag i Sverige och lag och annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen (se lagen [1994:1219] om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och 2 kap. 19 § regeringsformen). I artikel 8 Europakonventionen föreskrivs att var och en har rätt till respekt för bl.a. sin korrespondens. Rättigheten får enligt artikeln bara inskränkas med stöd av lag, om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

En motsvarande bestämmelse finns även i artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (2010/C 83/02) som föreskriver att var och en har rätt till respekt för bl.a. sina kommunikationer. Enligt artikel 52 i stadgan får begränsningar av rätten endast göras med stöd av lag, om begränsningarna är proportionella, nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter. I den mån stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Unionsrätten kan dock tillförsäkra ett mer långtgående skydd.

I propositionen Tullkontroll av kontanta medel, m.m. angavs att inflödet av vinning av brott i det finansiella systemet hotar vårt öppna och fria samhälle. Regeringen konstaterade att även hotet från terrorister måste beaktas då terroristgrupper inte sällan finansierar sin verksamhet med vinning av illegal verksamhet. Vidare konstaterades det att den kontroll som sker av transaktioner genom bl.a. kredit- och finansinstitut kan leda

till att medel som är avsedda för att finansiera terrorism i stället förflyttas fysiskt för att undgå upptäckt vilket ställer krav på ökad kontroll av förflyttning av kontanta medel (prop. 2006/07:68 s. 24). Dessa förhållanden är relevanta än i dag och gör sig gällande även i förhållande till oledsagade kontanta medel. Av skäl 1 och 2 till den nya kontantkontrollsförordningen framgår vidare att främjandet av en harmonisk, hållbar och inkluderande utveckling av den inre marknaden som ett område där varor, människor, tjänster och kapital kan röra sig fritt och säkert är en av unionens prioriteringar. Återinförsel av vinning från olaglig verksamhet till ekonomin och omdirigering av pengar för att finansiera olaglig verksamhet skapar snedvridning och orättvisa konkurrensnackdelar för laglydiga personer och företag, och utgör därför ett hot mot den inre marknads funktion. Dessutom främjar dessa ageranden brottsliga handlingar och terroristverksamhet som hotar säkerheten för unionens medborgare. Unionen har därför vidtagit åtgärder för att skydda sig.

Penningtvätt och finansiering av terrorism är alltså mycket allvarlig brottslighet som det finns ett starkt samhällsintresse att förhindra och beivra. Syftet med bestämmelsen om kontroll av oledsagade försändelser är att bekämpa bl.a. sådan brottslighet. Det är fråga om ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och som väger tungt i förhållande till enskildas intresse av förtrolig korrespondens.

För att motarbeta den aktuella brottsligheten är det nödvändigt att tjänstemännen vid de behöriga myndigheterna ges möjlighet att på ett effektivt sätt kontrollera oledsagade försändelser för att kunna välja ut sådana för vilka redovisning ska lämnas. Detta kan inte göras på annat sätt än genom att myndigheterna ges rätt att undersöka sådana försändelser som passerar EU:s yttre gränser. Förslaget kan alltså inte anses gå längre än vad som är nödvändigt. Vid en intresseavvägning mellan å ena sidan den enskildes rätt till förtrolig kommunikation och å andra sidan det allmännas intresse av att bekämpa allvarlig brottslighet som penningtvätt och finansiering av terrorism finner regeringen att det allmännas intresse väger tungt och att begränsningen är proportionerlig. Det intrång som förslaget innebär i rätten till förtrolig kommunikation är därför godtagbart. Förslaget bedöms således vara förenligt med såväl 2 kap. 6 § första stycket regeringsformen som artikel 7 EU:s rättighetsstadga och artikel 8 Europakonventionen. Tullverket bör därför få kontrollera alla oledsagade försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel och som passerar gränsen till eller från Europeiska unionen. Detta innefattar t.ex. containrar, oledsagat bagage, lådor och andra utrymmen där varor kan förvaras och alla former av oledsagade försändelser såsom paket, brev och liknande försändelser och motsvarande försändelser förmedlade av kurirföretag.

Eftersom bestämmelsen om kvarhållande reglerar kontroll av anmälnings- och redovisningsskyldigheterna bör hänvisningen till förordningen vara statisk (jfr. avsnitt 5.7.1).

Lagförslag

Förslaget medför en ändring av 4 kap. 51 § tullagen.

5.7.3 En anmälan på tjänstens vägnar

Regeringens bedömning: Den nya kontantkontrollsförordningens bestämmelser om en anmälan på tjänstens vägnar kräver inga kompletteringar i tullagen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Bestämmelser om att upprätta en anmälan på tjänstens vägnar finns i artikel 5.3. Bestämmelsen har ingen motsvarighet i förordning (EG) nr 1889/2005 och har därmed inte varit föremål för överväganden i något lagstiftningsärende tidigare.

Det sägs i bestämmelsen att om skyldigheten enligt artikel 3 eller 4 (jfr avsnitt 5.5 respektive 5.6) inte har fullgjorts ska de behöriga myndigheterna skriftligen eller i elektronisk form upprätta en anmälan på tjänstens vägnar. Anmälan ska i möjligaste mån innehålla de uppgifter som anges i artikel 3.2 eller 4.2, allt efter omständigheterna, dvs. om de kontanta medlen är ledsagade eller oledsagade. Enligt skäl 20 ska informationen i anmälan senare föras över till andra myndigheter. Det finns bestämmelser i artiklarna 9.1, 10.1 a och 11.1 a som möjliggör en sådan överföring.

Såvitt kan bedömas är befogenheten i artikel 5.3 uttömmande reglerad i EU-förordningen. Något utrymme för kompletterande bestämmelser i tullagen finns därmed inte.

5.8 Kvarhållande av kontanta medel

Bestämmelser om kvarhållande av kontanta medel finns i artikel 7 i den nya kontantkontrollsförordningen. Bestämmelsen beskrivs närmare i avsnitt 4.5.

5.8.1 Gällande bestämmelser

Enligt jämförelsetabellen i bilaga II till den nya EU-förordningen motsvaras artikel 7 i den förordningen av artikel 4.2 i förordning (EG) nr 1889/2005. I jämförelse med artikel 7 i den nya förordningen är artikel 4.2 tämligen kortfattad. Bestämmelsen har följande lydelse: Om anmälningsplikten enligt artikel 3 inte uppfylls, får kontanta medel kvarhållas genom administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell lagstiftning.

Bestämmelsen är föremål för en grundlig genomgång i prop. 2006/07:68 (s. 27–32) där regeringen bl.a. konstaterade att bestämmelsen innebär att det i nationell lagstiftning ska finnas en särskild befogenhet för den nationella tullmyndigheten, eller de andra myndigheter som har bemyndigats av medlemsstaterna att tillämpa förordningen, att kvarhålla kontanta medel som inte har anmälts till de behöriga myndigheterna på föreskrivet sätt. Eftersom administrativa beslut enligt EG-förordningen ska fattas enligt villkoren i nationell rätt och det inte fanns några sådana bestämmelser på området bedömde regeringen att det vore lämpligt att

införa en ordning som gav de behöriga myndigheterna sådana befogenheter. Detta resulterade, efter riksdagens godkännande, i bestämmelsen i 7 a kap. 5 § tullagen (2000:1281). När den tullagen ersattes av den nuvarande tullagen infördes bestämmelsen utan ändring i sak i 4 kap. 53 § tullagen (se prop. 2015/16:79 s. 192–193).

Regeringen konstaterade vidare att ett beslut om kvarhållande av kontanta medel ska kunna överklagas (se prop. 2006/07:68 s. 31). En sådan ordning är förenlig med Europakonventionens krav på rätten till domstolsprövning och ett effektivt rättsmedel. Detta resulterade, efter riksdagens godkännande, i en ändring i bestämmelsen i 9 kap. 2 § tullagen (2000:1281). När den tullagen ersattes av den nuvarande tullagen infördes bestämmelsen i 9 kap. 2 § utan ändring i sak i 6 kap. 2 § tullagen (se prop. 2015/16:79 s. 196–197).

5.8.2 Beslut om kvarhållande

Regeringens förslag: Tullverket får hålla kvar kontanta medel i högst 30 dagar.

Efter en grundlig bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten av ett ytterligare tillfälligt kvarhållande får perioden för tillfälligt kvarhållande förlängas till högst 90 dagar.

Promemorians förslag överensstämmer regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Säkerhetspolisen*, *Justitiekanslern*, *Loomis AB* och *Åklagarmyndigheten*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Ekobrottsmyndigheten, som tillstyrker förslagen i promemorian, anser att även om det tillfälliga kvarhållandet ska ses som en rent administrativ skyddsåtgärd så bör det belysas närmare vilka kriterier som ska ligga till grund för bedömningen. Mot bakgrund av att Ekobrottsmyndigheten kan komma att utreda och lagföra brottsmisstankar när det gäller dessa förfaranden ser myndigheten ett värde i ett tydliggörande, eftersom Tullverkets bedömningar och iakttagelser kan komma att få betydelse för utredningarna.

Sveriges Advokatsamfund anser att ett kvarhållande kan motiveras dels av brottsutredande syften i de fall då det verkligen behövs, dels i skyddande syfte för att myndigheterna ska ges verktyg att förebygga och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Advokatsamfundet anser dock att en starkare restriktivitet vid dess användning är påkallad. Advokatsamfundet anser att bestämmelsen om kvarhållande bör utformas på sådant sätt att förutsättningarna för och längden av ett kvarhållande i vart fall begränsas genom en behovs- och proportionalitetsbedömning, på samma sätt som förslagets tredje stycke avseende ett förlängt kvarhållande upp till högst 90 dagar. Vidare anser Advokatsamfundet att förslaget om en möjlighet till ett förlängt kvarhållande upp till högst 90 dagar ska föregås av högre ställda krav som t.ex. att synnerligen vikt för fortsatt kvarhållande föreligger. Enligt förslaget möjliggörs ett kvarhållande med låg förutsägbarhet och med lågt ställt beviskrav riskeras nyttjandet av bestämmelsen ske slentrianmässigt och bedömningen utsätts för godtycklighet. Advokatsamfundet anser inte att de allmänna principerna

för tvångsmedelsanvändning: ändamåls-, behovs- och proportionalitetsprinciperna är tillräckligt tillgodosedda i förslagen. Advokatsamfundet avstyrker därför förslaget och anser att det bör revideras i nu angivna hänseenden under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Tullverket ställer sig mycket positivt till att perioden för tillfälligt kvarhållande inte har begränsats i nationell rätt i förhållande till vad den nya EU-förordningen om kontroll av kontanta medel medger. Myndigheten anser att en period om högst 30 dagar framstår som en väl avvägd tidsfrist för att ge utrymme för sådana åtgärder som kan behöva vidtas för att kunna fastslå om omständigheterna rättfärdigar fortsatt kvarhållande. Tullverket bedömer att den föreslagna möjliga tidsperioden ger myndigheten bättre förutsättningar att, jämfört med i dag, vidta administrativa åtgärder för att i brottsförebyggande syfte kontrollera penningförflyttningar in och ut ur EU. Tullverket kommer självfallet alltid eftersträva kortast möjliga kvarhållande.

Örebro universitet tillstyrker förslaget, som i universitetets mening tycks vara ägnat att underlätta arbetet inom EU mot olika former av penningtvätt, utan att onödigt äventyra enskildas rättssäkerhet.

Skälen för regeringens förslag

Som framgår av avsnitt 4.5, är artikel 7 i den nya förordningen utförligare än artikel 4.2 i den gamla förordningen.

Av inledningen till artikel 7.1 framgår att de behöriga myndigheterna tillfälligt får hålla kvar kontanta medel genom ett administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell rätt. Rekvisitet ”genom ett administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell rätt” används också i artikel 4.2 i den gamla förordningen. Den omständigheten fick regeringen att göra bedömningen att det vore lämpligt att införa en ordning i svensk rätt som ger de behöriga myndigheterna befogenhet att fatta sådana beslut (se prop. 2006/07:68 s. 29). Denna ordning kommer numera till uttryck i 4 kap. 53 § tullagen. Eftersom artikel 7.1 i den nya EU-förordningen innehåller samma rekvisit bör denna del av bestämmelsen i tullagen vara kvar. Det bör alltså även fortsatt framgå av 4 kap. 53 § tullagen att Tullverket får hålla kvar kontanta medel.

Syftet för kvarhållandet och kvarhållandets längd

Enligt artikel 7.3 första stycket ska perioden för tillfälligt kvarhållande vara strikt begränsad enligt nationell rätt till den tid som krävs för att behöriga myndigheter ska kunna fastslå om omständigheterna i fallet rättfärdigar fortsatt kvarhållande. Perioden för tillfälligt kvarhållande får inte överstiga 30 dagar.

För det första ska perioden för tillfälligt kvarhållande alltså vara strikt begränsad enligt nationell rätt. Eftersom det redan finns bestämmelser om tullkontroll av kontanta medel i 4 kap. tullagen torde det vara mest naturligt att denna period fastställs i tullagen.

För det andra ska perioden vara strikt begränsad till den tid som krävs för att behöriga myndigheter ska kunna fastslå om omständigheterna i fallet rättfärdigar fortsatt kvarhållande. Den period som ska framgå av nationell rätt får inte överstiga 30 dagar.

För att de behöriga myndigheterna ska kunna fastslå om omständigheterna i fallet rättfärdig fortsatt kvarhållande, kan perioden för tillfällig kvarhållande behöva ge utrymme för olika åtgärder. För att kontrollera att skyldigheterna enligt artiklarna 3 och 4 har fullgjorts (jfr artikel 7.1 a) kan Tullverket behöva verifiera de kontanta medlens ekonomiska ursprung, bedöma äktheten av och eventuellt översätta dokumentation, samt hinna få svar från andra svenska och utländska myndigheter och banker vid eventuella förfrågningar till dessa. En resande som medför kontanta medel (jfr artikel 3) kan också behöva få tid på sig att komplettera sin anmälan eller lämna en förklaring till lämnade uppgifter för att Tullverket ska kunna bedöma riktigheten av uppgifterna i den resandes anmälan.

Om det finns tecken på att de kontanta medlen, oavsett belopp, har anknytning till brottsliga handlingar (jfr artikel 7.1 b) bör det finnas utrymme att vidta motsvarande utredningsåtgärder. En liknande möjlighet diskuterades i prop. 2006/07:68 s. 28–30. Regeringen konstaterade att det i den promemoria som låg till grund för propositionen hade anförts att det av syftet med EG-förordningen framgick att kvarhållandebestämmelsens ändamål i grunden var att skapa ett utrymme för de brottsbekämpande myndigheterna att närmare undersöka och överväga om det fanns skäl att inleda en förundersökning och därvid eventuellt fatta beslut om tillämpning av något straffprocessuellt tvångsmedel, innan de kontanta medlen hunnit föras vidare av innehavaren. Regeringen bedömde emellertid att syftet med EG-förordningen torde vara att skapa ett system för att i brottsförebyggande syfte kontrollera penningförflyttningar in och ut ur gemenskapen, inte att förplikta medlemsstaterna att handgripligen stoppa dessa i brottsutredande syfte. Vad som föreslogs i förordningen innebar i regeringens mening en åtgärd som i realiteten var att betrakta som en åtgärd av straffprocessuell karaktär. Regeringen konstaterade att artikel 135 i EG-fördraget dock inte kunnat tjäna som rättslig grund för kontantkontrollsförordningen eftersom den nämnda artikeln i EG-fördraget innehöll ett tydligt förbud för gemenskapen att vidta åtgärder som gällde tillämpningen av nationell straffrätt eller den nationella rättsskipningen. Enligt regeringens mening var det därför rimligt att anta att ett kvarhållande av kontanta medel enligt kontantkontrollsförordningen endast kunde förutsättas ske som ett led i genomförandet av en tullkontroll av medförd vara.

Såväl den nya kontantkontrollsförordningen som direktiv (EU) 2015/849 har antagits med beaktande av artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Bestämmelsen handlar om tillnärmning av sådana bestämmelser i lagar och andra författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera. Den nya kontantkontrollsförordningen har dessutom antagits med beaktande av artikel 33 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Denna bestämmelse motsvarar artikel 135 i EG-fördraget och handlar precis som artikel 135 om att förstärka tullsamarbetet mellan medlemsstaterna och mellan de senare och kommissionen. Det förbud för gemenskapen att vidta åtgärder som gäller tillämpningen av nationell straffrätt eller den nationella rättsskipningen återfinns dock inte i artikel 33 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

EU har sedan införandet av den nuvarande kontantkontrollsförordningen intensifierat arbetet mot bl.a. penningtvätt och terrorism. Av

skäl 8 i den nya förordningen framgår att insikterna har ökat om de mekanismer som används för överföring av olagligt förvärvade vinningar över gränserna. Till följd av detta har FATF:s rekommendationer uppdaterats, direktiv (EU) 2015/849 har infört förändringar av unionens rättsliga ram och ny bästa praxis har utvecklats (se avsnitt 4). Mot bakgrund av denna utveckling och på grundval av utvärderingen av den befintliga unionslagstiftningen har det ansetts behövt att ändra den nuvarande kontantkontrollsförordningen. Med tanke på de omfattande ändringar som skulle krävas bestämdes det dock att den nuvarande förordningen skulle upphävas och ersättas med en ny förordning.

I artikel 1 av den nya förordningen framgår att syftet med förordningen är att föreskriva ett system för kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen, för att komplettera den rättsliga ram för förebyggande och förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism som fastställs i direktiv (EU) 2015/849. I artikel 13.2 anges att behandlingen av personuppgifter endast ska ske i syfte att förebygga, förhindra och bekämpa brottsliga handlingar. Den nya förordningen har alltså ett tydligt fokus på att vara ett komplement i arbetet med att bekämpa brottslighet i form av bl.a. penningtvätt och finansiering av terrorism. Av skäl 27 framgår att upptäckt av belopp i kontanta medel under tröskelvärdet i situationer där det finns tecken på brottsliga handlingar är mycket relevant i detta sammanhang. Följaktligen bör det också vara möjligt att dela information om belopp under tröskelvärdet med de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater, vilket i Sverige främst är Polismyndigheten, om det finns tecken på brottsliga handlingar.

Sveriges advokatsamfund anser att förslaget i promemorian möjliggör kvarhållande med låg förutsägbarhet och med lågt ställda beviskrav vilket enligt samfundet riskerar att leda till slentrianmässiga kvarhållanden och godtyckliga bedömningar. Advokatsamfundet anser därför att en sådan behovs- och proportionalitetsbedömning som ska göras vid en förlängning av beslutet om kvarhållande även bör göras när det initiala beslutet om kvarhållande fattas.

Regeringen konstaterar att hänvisningen i bestämmelsen till artikel 7.1 i förordningen innebär att ett beslut om tillfälligt kvarhållande får fattas dels om skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel enligt artikel 3 eller skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel enligt artikel 4 inte har fullgjorts, dels om det finns tecken på att de kontanta medlen, oavsett belopp, har anknytning till brottsliga handlingar.

Beslut om kvarhållande för att skyldigheten att anmäla eller redovisa kontanta medel inte har fullgjorts får fattas antingen för att skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel inte har fullgjorts (överhuvudtaget eller inte till sin helhet) eller att skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel, efter Tullverkets begäran, inte har fullgjorts (överhuvudtaget eller inte till sin helhet). Det rör sig i båda fallen alltid om kontanta medel till ett värde om minst 10 000 EUR. Regeringen anser därför inte att det kan anses råda någon större osäkerhet om när och på vilka grunder ett sådant beslut om kvarhållande får göras. Regeringen delar därmed inte Advokatsamfundets bedömning att besluten om kvarhållande inte är förutsägbara.

Angående beslut om kvarhållande när det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till brottsliga handlingar syftar detta kvarhållande

till att andra myndigheter ska kunna utreda de kontanta medlens eventuella anknytning till brottslighet och är alltså en administrativ åtgärd. Om de utredande myndigheterna anser att skälen för t.ex. ett penningbeslag är uppfyllda fattas ett sådant beslut separat och utifrån de beviskrav som gäller för ett sådant beslag. Om inget beslut fattas om fortsatt kvarhållande av de kontanta medlen inom den aktuella perioden, eller om ett beslut fattas om att omständigheterna i fallet inte rättfärdigar fortsatt tillfälligt kvarhållande ska de kontanta medlen i stället omedelbart släppas. Om Tullverket inte ges denna möjlighet att kvarhålla medlen som en administrativa åtgärd skulle de andra myndigheterna i praktiken inte ha någon möjlighet att utreda medlen. Detta är, med hänsyn till den allvarliga brottslighet som det är fråga om (se avsnitt 5.7.2), inte acceptabelt.

Ett beslut ska enligt artikel 7.2 åtföljas av en motivering och enligt skäl 28 ska det innehålla en tillräcklig beskrivning av de specifika faktorer som gett upphov till åtgärden. Såväl beslut om kvarhållande som beslut om fortsatt kvarhållande föreslås dessutom vara överklagbara (se avsnitt 5.8.3). Det finns alltså en möjlighet att få ett beslut domstolsprövat och det får därmed förmodas att ett eventuellt beslut om kvarhållande som fattats på felaktig grund kommer att upphävas av allmän förvaltningsdomstol. Beslutet om kvarhållande omfattas således av ett effektivt rättsmedel. Regeringen anser därför, liksom många av remissinstanserna, att en möjlighet att hålla kvar kontanta medel i enlighet med promemorians förslag ska införas.

Ekobrottsmyndigheten anser att även om det tillfälliga kvarhållandet ska ses som en rent administrativ skyddsåtgärd så bör det belysas närmare vilka kriterier som ska ligga till grund för bedömningen när ett administrativt beslut fattas på grundval av misstanke om brott.

Det är av naturliga orsaker svårt att uttömmande ange vad som kan medföra en misstanke om att kontanta medel härrör från brott. Generellt kan dock sägas att misstanke om brott kan uppstå på grund av omständigheter som kan knytas såväl till t.ex. bäraren, mottagaren eller avsändaren av de kontanta medlen som till omständigheter som har att göra med hur medlen transporteras, t.ex. att medlen gömmts undan eller att summor precis under gränsen för anmälningsskyldighet ofta förs ut ur landet. Misstankarna kan t.ex. baseras på kunskap om tidigare kriminalitet eller bärarens svar på frågor eller allmänna uppträdande vid kontrollen. Misstankar kan vidare baseras på såväl tips från t.ex. allmänheten eller andra myndigheter som tidigare erfarenheter rörande t.ex. mottagarlandet. Det kan också tilläggas att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna just nu håller på att ta fram ett genomförandebeslut om enhetlig tillämpning av kontroller i enlighet med förordningen, i vilket det fastställs gemensamma riskkriterier och standarder för kontanttrörelser.

Av skäl 28 framgår vidare att perioden för kvarhållande ska begränsas till den absolut kortaste tid som krävs för att andra behöriga myndigheter ska kunna fastställa om det finns skäl för ytterligare åtgärder, såsom undersökningar eller beslagtagande av de kontanta medlen på grundval av andra rättsliga instrument. Brottslighet i form av penningtvätt och finansiering av terrorism är mycket allvarlig brottslighet som det finns ett starkt samhälleligt intresse att motarbeta (se avsnitt 5.7.2). Regeringens bedömning är därför att Tullverket bör få möjlighet att, i syfte att låta andra myndigheter hinna besluta om en annan form av kvarhållande av medlen

ska ske, hålla kvar kontanta medel oavsett belopp om det kan antas att medlen har anknytning till brottsliga handlingar. Eftersom uttrycket ”brottslig handling” avser de handlingar som förtecknas i artikel 3.4 i direktiv (EU) 2015/849 (jfr avsnitt 4.4), torde det främst bli aktuellt för Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten att bedöma om det finns sådana skäl.

Ett beslut ska vidare enligt skäl 28 åtföljas av en motivering och innehålla en tillräcklig beskrivning av de specifika faktorer som har gett upphov till åtgärden. Eftersom perioden för tillfälligt kvarhållande kan behöva ge utrymme för olika åtgärder, såsom kommunikation med ett tredjeländ, översättning av dokument eller att identifiera och kontakta avsändaren eller mottagaren i fall av oledsagade kontanta medel, bör periodens längd vara sådan att den ger ett faktiskt utrymme för dessa åtgärder. Tullverket har upplyst att myndigheten i dag upplever att tiden som står till förfogande för kontroll är alltför snäv. Förordningen medger att perioden får vara högst 30 dagar vilket framstår som en väl avvägd tidsfrist. Det bör därför framgå av 4 kap. 53 § tullagen att perioden för tillfälligt kvarhållande inte får överstiga 30 dagar.

Det är i sammanhanget viktigt att understryka att en rätt att tillfälligt hålla kvar kontanta medel som längst 30 dagar naturligtvis inte innebär att Tullverket alltid kommer att behöva hålla dem så länge. Av 9 § första stycket förvaltningslagen (2017:900) framgår att ett ärende ska handläggas så snabbt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Ett tillfälligt kvarhållande ska därför aldrig vara längre än vad som är motiverat i ett enskilt ärende och de behöriga myndigheterna ska alltid eftersträva kortast möjliga kvarhållande (se även skäl 28 till den nya kontantförordningen) vilket också *Tullverket* i sitt remissvar uppgett att myndigheten alltid kommer att sträva efter.

Eftersom bestämmelsen om kvarhållande reglerar kontroll av anmälnings- och redovisningsskyldigheterna bör hänvisningen till förordningen vara statisk (jfr. avsnitt 5.7.1).

Övriga frågor

Av artikel 7.3 framgår även att de behöriga myndigheterna efter en grundlig bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten av ett ytterligare tillfälligt kvarhållande får förlänga perioden för tillfälligt kvarhållande till högst 90 dagar. Denna period ska alltså inte fastställas i nationell rätt utan fastslås direkt i förordningen. En upplysning om denna möjlighet att förlänga tidsfristen bör tas in i lagen. Sveriges Advokatsamfund anser att ett beslut om förlängt kvarhållande upp till högst 90 dagar ska föregås av högre ställda krav som t.ex. att synnerligen vikt för fortsatt kvarhållande föreligger. Förutsättningarna för ett förlängt tillfälligt kvarhållande framgår dock som tidigare nämnts direkt av förordningen och regeringen anser att det därmed saknas skäl att ställa ytterligare krav i den nationella lagstiftningen. I övrigt behöver vissa justeringar göras av bestämmelsen så att den är i linje med artikel 7.1. Det behöver exempelvis förtydligas att det är ett tillfälligt kvarhållande som beslutet avser.

5.8.3 Beslutens överklagbarhet

Regeringens förslag: Beslut av Tullverket om tillfälligt kvarhållande ska kunna överklagas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Kammarrätten i Göteborg* och *Norrhälje tingsrätt*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Kustbevakningen konstaterar att det av förslaget till 6 kap. 2 § 2 tullagen framgår att beslut av Tullverket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol när det är fråga om bland annat beslut enligt artikel 7.1 i förordning (EU) 2018/1672. Såsom förslaget är utformat så finns ingen överklaganderätt i tullagen avseende beslut om tillfälligt kvarhållande av kontanta medel som Kustbevakningen har fattat. Kustbevakningen anser att detta är otydligt och önskar förtydligande i denna fråga.

Skälen för regeringens förslag: Det framgår av artikel 7.2 att det administrativa beslut som avses i punkt 1, dvs. ett beslut om att tillfälligt kvarhålla kontanta medel, ska omfattas av ett effektivt rättsmedel i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i nationell rätt. De behöriga myndigheterna ska meddela en motivering av det administrativa beslutet till den person som har anmälningsskyldighet i enlighet med artikel 3 eller redovisningsskyldighet i enlighet med artikel 4 eller till den person som är skyldig att lämna informationen i enlighet med artikel 6.

Någon motsvarighet till artikel 7.2 i den nya EU-förordningen finns inte i förordning (EG) nr 1889/2005. För att vara förenligt med Europakonventionens krav på rätten till domstolsprövning och ett effektivt rättsmedel ansågs det dock att ett beslut om kvarhållande av kontanta medel skulle kunna överklagas när kompletterande bestämmelser till förordning (EG) nr 1889/2005 infördes i svensk rätt (se prop. 2006/07:68 s. 31). En bestämmelse om överklagande av beslut enligt artikel 4.2 i den nämnda förordningen infördes därför i 9 kap. 2 § tullagen (2000:1281). Bestämmelsen infördes utan ändring i 6 kap. 2 § tullagen (2016:253).

I artikel 7.2 talas om ”det administrativa beslut som avses i punkten 1”. Med det avses alltså ett beslut om tillfälligt kvarhållande. Av artikel 7.3 följer att ett tillfälligt kvarhållande kan bestå av två delar, ett inledande tillfälligt kvarhållande, som föregås av ett beslut, och en förlängning av det tillfälliga kvarhållandet, som också föregås av ett beslut. Båda dessa beslut avser ett tillfälligt kvarhållande. Det är rimligt att anta att båda besluten omfattas av artikel 7.1 och därmed också av artikel 7.2. Båda dessa beslut bör alltså vara överklagbara med hänvisning till artikel 7.1. Det bör därför framgå av 6 kap. 2 § tullagen att beslut av Tullverket enligt artikel 7.1 om tillfälligt kvarhållande ska kunna överklagas.

Kustbevakningen anser att såsom förslaget är utformat så finns ingen överklaganderätt i tullagen avseende beslut om tillfälligt kvarhållande av kontanta medel som Kustbevakningen har fattat. Regeringen bedömer

emellertid att överklaganderätten i de fall Kustbevakningen fattar beslut om tillfälligt kvarhållande följer av bestämmelsen i 4 kap. 3 § tullagen. Enligt denna bestämmelse gäller det som sägs om Tullverket och en tulltjänsteman i bl.a. 51–53 §§ samma kapitel för Polismyndigheten och Kustbevakningen samt polisman och kustbevakningstjänsteman som medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet. Av 6 kap. 2 § följer vilka beslut av Tullverket som får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Eftersom det som gäller för Tullverket enligt föreslagna 4 kap. 53 § alltså även gäller för Kustbevakningen och Polismyndigheten när dessa myndigheter medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet omfattas även dessas beslut av överklaganderätten i 6 kap. 2 § tullagen.

Om de utredningsåtgärder som vidtas under ett tillfälligt kvarhållande av kontanta medel leder till att straffrättsliga åtgärder avseende de kontanta medlen vidtas, omfattas beslut avseende dessa åtgärder inte av artikel 7.2. Detta följer av att förordningen inte har antagits med beaktande av någon rättslig grund i EUF-fördraget som avser bekämpning av brott. Sådana beslut får i stället hanteras i den ordning som gäller för den vidtagna åtgärden i fråga.

Lagförslag

Förslaget medför en ändring av 6 kap. 2 § tullagen.

5.9 Information till finansunderrättelseenheter

Bestämmelser om information till finansunderrättelseenheter finns i artikel 9 i den nya kontantkontrollsförordningen. Den beskrivs närmare i avsnitt 4.6. En motsvarande bestämmelse finns i artikel 5.1 i den nuvarande kontantkontrollsförordningen. Den behandlades i prop. 2006/07:68 s. 37–39.

5.9.1 Information från de behöriga myndigheterna till finansunderrättelseenheten

Regeringens bedömning: Den nya kontantkontrollsförordningens bestämmelse om information från de behöriga myndigheterna till finansunderrättelseenheten kräver inga kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Tullverket* och *Polismyndigheten*, tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: De behöriga myndigheterna ska enligt artikel 9.1 registrera den information som erhålls i enlighet med artikel 3, 4, 5.3 eller 6 och översända den till finansunderrättelseenheten i den medlemsstat där informationen erhölls.

Tullverket är behörig myndighet vid tillämpning av den nya kontantkontrollsförordningen, liksom Polismyndigheten och Kustbevakningen, när dessa myndigheter medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet, jfr

avsnitt 5.3. Även om tillämpningen av den nya förordningen främst kommer att beröra Tullverket kan det uppkomma situationer när Polismyndigheten och Kustbevakningen vid kontroller erhåller information i enlighet med de nämnda artiklarna. Det följer av 4 kap. 17 § tullförordningen att den informationen ska lämnas ut till Tullverket. Utgångspunkten är alltså att det är Tullverket som ska översända den erhållna informationen till finansunderrättelseenheten, även om det är Polismyndigheten eller Kustbevakningen som skulle ha erhållit informationen, jfr prop. 2006/07:68 s. 38.

Finansunderrättelseenhet för Sveriges del är Finanspolissektionen (Finanspolisen) vid Polismyndighetens nationella operativa avdelning, jfr avsnitt 5.4. Det är därför till Finanspolisen som Tullverket ska översända den registrerade informationen. En förutsättning för att detta ska kunna göras är att det inte finns något hinder ur sekretessynpunkt.

Att uppgifter hos Tullverket omfattas av sekretess om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men framgår av 27 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Enligt 10 kap. 28 § första stycket den lagen hindrar inte sekretess att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.

Utifrån motsvarande bestämmelser i dåvarande sekretesslagen (1980:100), bl.a. 14 kap. 1 § den lagen, som i huvudsak motsvarar 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen, gjordes en genomgång i prop. 2006/07:68 med anledning av artikel 5.1 i den nuvarande kontantkontrollsförordningen. I det sammanhanget konstaterades att lag i tidigare lagstiftningsärenden likställdes med EG-förordningar (s. 37).

En bestämmelse om uppgiftsskyldighet i en EU-förordning kan således utgöra grund för utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan svenska myndigheter. Bestämmelsen måste dock uppfylla vissa krav på konkretion för att omfattas av den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen. Uppgiftsskyldigheten ska antingen ta sikte på utlämnande av uppgifter av ett speciellt slag, gälla en viss myndighets rätt att få del av uppgifter i allmänhet eller avse en skyldighet för en viss myndighet att lämna andra myndigheter information, jfr prop. 1979/80:2 Del A s. 322.

Artikel 9.1 i den nya kontantkontrollsförordningen får sägas avse en skyldighet för en viss myndighet, Tullverket, att lämna en annan myndighet, Polismyndigheten (dvs. Finanspolisen), information. Bestämmelsen får därmed anses vara tillräckligt konkret för att den ska omfattas av bestämmelsen i 10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen. Uppgiftsskyldigheten för Tullverket kan således fullgöras inom ramen för det gällande regelverket. Några kompletterande bestämmelser i denna del synes därmed inte vara nödvändiga.

Artikel 9.1 innehåller även bestämmelser om hur den registrerade informationen ska översändas till finansunderrättelseenheten. Detta ska göras i enlighet med de tekniska regler som avses i artikel 16.1 c. Enligt den bestämmelsen ska kommissionen genom genomförandeakter anta de tekniska reglerna för ett effektivt informationsutbyte enligt bl.a. artikel 9.1 och 9.3 i förordningen via tullinformationssystemet (TIS) inrättat genom artikel 23 i förordning (EG) nr 515/97.

Enligt artikel 9.3 ska de behöriga myndigheterna översända den information som avses i punkt 1 så fort som möjligt och senast 15 arbetsdagar efter den dag då informationen erhöles. Bestämmelsen är direkt tillämplig och lämnar inget utrymme för kompletterande bestämmelser. Det faller i första hand på Tullverket att leva upp till kraven i den bestämmelsen.

5.9.2 Informationsutbyte mellan finansunderrättelseenheter i olika medlemsstater

Regeringens bedömning: Den nya kontantkontrollsförordningens bestämmelse om information mellan finansunderrättelseenheter i olika medlemsstater kräver inga kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska enligt artikel 9.2 i den nya kontantkontrollsförordningen se till att finansunderrättelseenheten i medlemsstaten i fråga utbyter sådan information som avses i artikel 9.1 med de berörda finansunderrättelseenheterna i de andra medlemsstaterna i enlighet med artikel 53.1 i direktiv (EU) 2015/849.

Frågan om tillämpningen av bl.a. artikel 53 i direktiv (EU) 2015/849 var föremål för bedömning i propositionen Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (prop. 2016/17:173, bet. 2016/17:FiU32, rskr. 2016/17:341). Det konstaterades i propositionen att Finanspolisen, som en del av Polismyndigheten, har flera legala förutsättningar att samarbeta och utbyta information internationellt. Bestämmelser som reglerar Finanspolisens informationsutbyte fanns då bl.a. i lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete (i dag ersatt av lagen [2017:496] om internationellt polisiärt samarbete), och för samverkan och informationsutbyte mellan Finanspolisen och andra finansunderrättelseenheter används det av direktiv (EU) 2015/849 förordade FIU.net. Regeringens bedömning var att Finanspolisen har sådana legala förutsättningar och system som krävs för att kunna utbyta information på det sätt direktivet kräver. Regeringen ansåg därför att det inte fordrades några särskilda lagstiftningsåtgärder för att leva upp till kraven enligt direktivet i detta avseende (prop. 2016/17:173 s. 441–442). Det finns ingen anledning att i denna lagrådsremiss göra någon annan bedömning.

5.10 Informationsutbyte inom EU

Regeringens bedömning: Den nya kontantkontrollsförordningens bestämmelser om informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna kräver inga kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

Inte heller bestämmelserna om översändande av information från de behöriga myndigheterna till kommissionen och Europol kräver några kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Polismyndigheten* och *Tullverket*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 10 i den nya kontantkontrollsförordningen finns bestämmelser om dels informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna (punkt 1), dels översändande av information från de behöriga myndigheterna till EU-kommissionen, Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) och Europol (punkt 2). Artikel 6 i den nuvarande kontantkontrollsförordningen. Den behandlades i prop. 2006/07:68 s. 39–41.

För svensk del är det för närvarande inte aktuellt att översända information till Eppo. Den frågan lämnas därför därhän i den fortsatta framställningen.

Även om artikel 10 tar sikte på de behöriga myndigheterna (jfr avsnitt 5.3), så torde det för svensk del främst bli Tullverket som kommer att tillämpa denna artikel. Att uppgifter hos Tullverket kan omfattas av sekretess har konstaterats i avsnitt 5.9.1. Av 8 kap. 3 § 1 offentlighets- och sekretesslagen framgår att om sekretess gäller för en uppgift får den inte röjas för en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om inte utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning. Med särskild föreskrift i lag eller förordning likställs EU-förordningar, jfr avsnitt 5.9.1. Något hinder ur sekretesssynpunkt att uppfylla bestämmelserna i artikel 10.1 och 10.2 om översändande av information finns därmed inte.

Bestämmelsen i artikel 10.1 innebär att Sverige inte bara kommer att översända information till andra medlemsstater utan också kommer att ta emot information från andra medlemsstater. Informationen kommer då att omfattas av det sekretesskydd som framgår av 15 kap. 1 a § första stycket offentlighets- och sekretesslagen.

Artikel 10.3 innehåller en bestämmelse om hur den information som avses i punkterna 1 och 2 ska översändas. Detta ska göras i enlighet med de tekniska regler som avses i artikel 16.1 c och med användning av det formulär som avses i enlighet med artikel 16.1 d.

Enligt bestämmelsen i artikel 16.1 c ska kommissionen genom genomförandeakter anta de tekniska reglerna för ett effektivt informationsutbyte enligt bl.a. artikel 10 i förordningen via tullinformationssystemet (TIS) inrättat genom artikel 23 i förordning (EG) nr 515/97. Kompletterande bestämmelser till bl.a. förordning (EG) nr 515/97 finns i förordningen (2016:904) om tullinformationssystemet. Ändringar kan behöva göras i den förordningen med anledning av de genomförandeakter kommissionen ska anta med stöd av artikel 16.1 c.

Enligt artikel 10.4 ska den information som avses i punkterna 1 a, b och c och 2 översändas så fort som möjligt och senast 15 arbetsdagar efter den dag då informationen erhöles. Enligt artikel 10.5 ska den information och de resultat som avses i punkt 1 d översändas var sjätte månad.

Bestämmelserna är direkt tillämpliga och lämnar inget utrymme för kompletterande bestämmelser. Det faller i första hand på Tullverket att leva upp till kraven i dessa bestämmelser.

5.11 Informationsutbyte med tredjeländer

Regeringens bedömning: Den nya kontantkontrollsförordningens bestämmelser om informationsutbyte med tredjeländer kräver inga kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 11 i den nya kontantkontrollsförordningen finns en bestämmelse om informationsutbyte med tredjeländer. Den beskrivs närmare i avsnitt 4.7. En motsvarande bestämmelse finns i artikel 7 i den nuvarande kontantkontrollsförordningen. Den behandlades i prop. 2006/07:68 s. 41.

Eftersom utlämnande av information sker med stöd av den nya kontantkontrollsförordningen bör bestämmelsen i 8 kap. 3 § 1 offentlighets- och sekretesslagen kunna tillämpas vid tillämpning av artikel 11, jfr avsnitt 5.10.

Informationsutbytet enligt denna artikel förutsätter att översändandet av information sker inom ramen för ”ömsesidigt administrativt bistånd”. Samma rekvisit används i artikel 7 i den nuvarande kontantkontrollsförordningen. Regeringen gjorde i prop. 2006/07:68 bedömningen att därmed avsågs ”de instrument med bestämmelser om administrativt samarbete inom tullområdet som gäller på området”, dvs. Sveriges bilaterala avtal, multilaterala avtal, avtal mellan EU:s medlemsstater samt avtal mellan å ena sidan EU eller EU:s medlemsstater och å andra sidan tredjeland eller tredjeländer (s. 41). Det finns här inte någon anledning att göra en annan bedömning.

5.12 Tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet

Regeringens bedömning: Den nya kontantkontrollsförordningens bestämmelser om tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet kräver inga kompletterande bestämmelser i svensk lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I den nya kontantkontrollsförordningen finns bestämmelser om tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet i artikel 12. Bestämmelsen beskrivs närmare i avsnitt 4.8. En motsvarande bestämmelse finns i artikel 8 i den

nuvarande kontantkontrollsförordningen. Den behandlades i prop. 2006/07:68 s. 41–42.

Att uppgifter hos Tullverket kan omfattas av sekretess har konstaterats i avsnitt 5.9.1. Detsamma gäller för uppgifter hos Polismyndigheten eller Kustbevakningen enligt 27 kap. 2 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen, när dessa myndigheter medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet och då ses som behöriga myndigheter, jfr avsnitt 5.3.

Någon kompletterande lagstiftning med anledning av artikel 12 bör därmed inte vara nödvändig.

5.13 Personuppgiftsbehandlingen

Regeringens bedömning: Den befintliga reglering som finns på personuppgiftsområdet utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske med anledning av den nya förordningen. Någon ytterligare reglering om denna behandling behövs därför inte.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Integritetsskyddsmyndigheten*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt skäl 33 andra stycket i ingressen till den nya kontantkontrollsförordningen bör allt utlämnande och all insamling, överföring, förmedling och annan behandling av personuppgifter inom ramen för den nya kontantkontrollsförordningen omfattas av bestämmelserna i bl.a. EU:s dataskyddsförordning, jfr avsnitt 4.9. EU:s dataskyddsförordning gäller alltså den behandling som förordningen kan ge upphov till i form av det informationsutbyte som regleras i artiklarna 9–11 (se avsnitt 5.9–5.11). Den gäller även den behandling av personuppgifter som anmälnings- och redovisnings-skyldigheterna i artiklarna 3, 4, 5.3 och 6 kan ge upphov till samt den behandling som krävs för de administrativa beslut som anges i artikel 7.1. Om det i denna verksamhet finns anledning att vidta en sådan ytterligare åtgärd som åsyftas i skäl 28 för att utreda eventuell brottslighet övergår verksamheten till att bli brottsbekämpande och bl.a. brottsdatalagen (2018:1177) blir då tillämplig (jfr betänkandet Brottsdatalag [SOU 2017:29] s. 199–201). Den behandling som i en sådan situation blir aktuell ligger dock utanför den behandling som förordningen ger upphov till och kommer därför inte beröras närmare i detta sammanhang.

EU:s dataskyddsförordning är i alla delar bindande och direkt tillämplig i samtliga EU:s medlemsländer och ska tillämpas fr.o.m. den 25 maj 2018. Förordningen, som utgör den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU, tillåter, och förutsätter ibland, att medlemsstaterna kompletterar förordningen med nationell lagstiftning.

Utgångspunkten för det fortsatta resonemanget är att det i första hand blir Tullverket som kommer att behandla de personuppgifter som tagits emot genom tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3, 6 och 7 i den nya kontantkontrollsförordningen, även om också Kustbevakningen och

Polismyndigheten är behöriga myndigheter när dessa myndigheter medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet, jfr avsnitt 5.3.

För Tullverkets behandling av personuppgifter finns bestämmelser som kompletterar EU:s dataskyddsförordning i lagen (2001:185) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet, jfr 1 kap. 2 § den lagen. Förutom vid behandling av personuppgifter om enskilda personer gäller vissa bestämmelser i lagen även vid behandling av uppgifter om juridiska personer, se 1 kap. 1 § andra stycket.

Bestämmelserna i den nya kontantkontrollsförordningen berör i första hand fysiska personer som medför kontanta medel och anmäler dessa när de reser in i eller ut ur EU eller som ombeds lämna en redovisning för oledsagade kontanta medel som förs in i eller ut ur EU. Bestämmelserna kan också beröra juridiska personer i den utsträckning dessa är ägare till de kontanta medlen eller, i fråga om oledsagade kontanta medel, är avsändare eller mottagare av de kontanta medlen.

Uppgifter som erhållits avseende ledsagade kontanta medel är i huvudsak samma uppgifter som behandlas av Tullverket i nuläget och innebär alltså inte någon utökad behandling av personuppgifter. Att redovisa oledsagade kontanta medel är dock en nyhet i jämförelse med den nuvarande kontantkontrollförordningen. Behandling av personuppgifter som erhållits avseende oledsagade kontanta medel innebär således ytterligare personuppgiftsbehandling. De uppgifter som ska lämnas vid denna redovisning är bl.a. fullständigt namn, kontaktuppgifter, inklusive adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet, typen av och beloppet eller värdet på de kontanta medlen, samt medlens ekonomiska ursprung och avsedda användning.

Den nya kontantkontrollsförordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Behandlingen av personuppgifter hos Tullverket är därmed nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige, jfr artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning. Den behandling av personuppgifter som sker hos Tullverket till följd av kontantkontrollsförordningen är dessutom nödvändig för att syftet med förordningen, att kontrollera kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen, för att komplettera den rättsliga ram för förebyggande och förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism som fastställs i direktiv (EU) 2015/849, jfr artikel 1, ska kunna uppfyllas. Den rättsliga grunden för personuppgiftsbehandlingen är därmed också att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning, jfr artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning.

Grunden för behandlingen är fastställd på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning dels i den nya kontantkontrollsförordningen, dels i tullagen genom de föreslagna nya lydelserna av 4 kap. 51 och 53 §§. De närmare ändamålen för behandlingen liksom andra specificerade bestämmelser finns i lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet. Av 2 kap. 2 § denna lag framgår att i tull databasen får uppgifter om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–3 behandlas. I 2 kap. 3 § och i förordningen (2001:646) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet finns bestämmelser om vilka uppgifter som får behandlas i tull databasen. Den behandling av uppgifter som den nya kontantkontrollsförordningen ger upphov till hos

Tullverket i tulldatabasen är tillåten enligt 1 kap. 4 § 3 lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet som säger att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Tullverket för bl.a. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Avseende det informationsutbyte som ska ske utifrån bestämmelserna i den nya förordningen motsvaras artiklarna 9–11 i den nya förordningen av artiklarna 5.1, 6 respektive 7 i den nuvarande förordningen. Även i denna del är det alltså behandlingen av uppgifter om redovisning av oledsagade kontanta medel som är ny jämfört med den nuvarande kontantkontrollsförordningen. Eftersom uppgiftsskyldigheterna rör uppgifter som erhållits vid tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3 och 6 rör det sig även i detta fall bl.a. om uppgifter om fullständigt namn, kontaktuppgifter, inklusive adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet, typen av och beloppet eller värdet på de kontanta medlen, samt medlens ekonomiska ursprung och avsedda användning. Den rättsliga grunden för behandlingen är även i detta fall att behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning) och att den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Grunden är fastställd i de aktuella artiklarna i kontantkontrollsförordningen och av dem framgår även hur informationsutbytet ska gå till. I artiklarna 12 och 13 framgår kraven på hur personuppgifterna ska skyddas och behandlas. Av 1 kap. 4 § lagen om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet framgår att uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Tullverket för bl.a. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande (punkt 3). Det framgår vidare av 1 kap. 5 § att uppgifter som behandlas enligt 4 § även får behandlas för att bl.a. fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning (punkt 3).

Vad gäller frågan om personuppgiftsbehandlingen är proportionerlig kan det konstateras att det finns ett starkt samhällsintresse att beivra penningtvätt och finansiering av terrorism (se avsnitt 5.7.2). Syftet med förordningen är att vara ett komplement i detta arbete. Det är fråga om ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle och som väger tungt i förhållande till den personliga integriteten. De föreslagna nationella kompletterande bestämmelserna går inte längre än vad som är nödvändigt. De uppgifter som kommer att behandlas är kontaktuppgifter, inbegripet bl.a. adress, födelsedatum och nationalitet, samt uppgifter om de ekonomiska medlens ursprung. Det rör sig alltså inte om sådana känsliga personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning. Det eventuella intrång i de registrerades personliga integritet som behandlingen kan medföra får därmed anses vara förhållandevis litet. Vid en avvägning mellan den registrerades personliga integritet och behovet av att personuppgiften behandlas får behandlingen anses vara proportionerlig både såvitt avser den behandling som sker med stöd av artiklarna 3, 4, 5.3, 6 och 7 och den behandling som sker inom ramen för de informationsutbyten som ska ske med stöd av artiklarna 9–11.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att den befintliga regleringen på personuppgiftsområdet är tillräcklig för den personuppgiftsbehandling

som kan komma att ske hos Tullverket med anledning av den nya förordningen. Den personuppgiftsbehandling som förordningen kan ge upphov till hos Polismyndigheten och Kustbevakningen, när dessa myndigheter medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet, har stöd på motsvarande sätt som Tullverkets behandling. Det behöver därmed inte införas någon ytterligare reglering rörande personuppgiftsbehandlingen.

5.14 Sanktioner

Regeringens förslag: Bestämmelsen om tullförseelse i tullagen ska omfatta överträdelser av anmälningsskyldigheten och redovisningsskyldigheten enligt den nya kontantkontrollsförordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Förvaltningsrätten i Härnösand*, *Kammarrätten i Göteborg*, *Svea hovrätt*, *Norrhälle tingsrätt* och *Domstolsverket*, tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Sveriges Advokatsamfund delar promemorians uppfattning att myndigheterna ska ges verktyg att förebygga och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism men avstyrker förslaget om att kriminalisera underlåtenhet att redovisa oledsagade kontanta medel. Advokatsamfundet ifrågasätter huruvida ändamålet med bestämmelsen uppnås genom en kriminalisering. Förslagets ändamål – att i högre grad kunna bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism – torde i första hand inriktas mot en målgrupp som sannolikt inte avskräcks en kriminalisering och ett bötesstraff. En kriminalisering bör vara både nödvändig och förutspås kunna leda till det förväntade resultatet. Advokatsamfundet anser att det nu aktuella förslagets genomslagskraft mot den bakgrunden kan ifrågasättas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 14 i den nya förordningen ska varje medlemsstat införa sanktioner, som ska tillämpas om anmälningsskyldigheten enligt artikel 3 eller redovisningsskyldigheten enligt artikel 4 inte fullgörs. Dessa sanktioner ska vara effektiva, proportionella och avskräckande, jfr avsnitt 4.10.

Enligt jämförelsetabellen i bilaga II till den nya förordningen motsvaras artikel 14 av artikel 9 i förordning (EG) nr 1889/2005. Med anledning av den bestämmelsen gjordes en ändring i den dåvarande tullagens sanktionsbestämmelser så att den som bryter mot anmälningsplikten ska dömas för tullförseelse (se prop. 2006/07:68 s. 42–44). I den nuvarande tullagen återfinns bestämmelsen i 5 kap. 2 §.

Det framgår av skäl 35 i den nya förordningen att sanktionerna endast bör tillämpas vid underlåtenhet att anmäla eller redovisa enligt förordningen och inte bör beakta de eventuella brottsliga handlingar som kan ha anknytning till de kontanta medlen, vilka kan vara föremål för ytterligare utredningar och åtgärder som inte omfattas av förordningens tillämpningsområde. Sanktionerna bör enligt skäl 35 inte gå utöver vad som är nödvändigt för att främja efterlevnaden.

I ljuset av skäl 35 får det i nuläget anses tillräckligt att överträdelser av anmälningsskyldigheten enligt artikel 3 eller redovisningsskyldigheten

enligt artikel 4 sanktioneras genom tullagens bestämmelse om tullförseelse för att artikel 14 ska anses vara genomförd. Eftersom den nuvarande bestämmelsen om tullförseelse i 5 kap. 2 § tullagen inte omfattar redovisningsskyldigheten enligt artikel 4 måste dock bestämmelsen kompletteras i det avseendet.

Svenska Advokatsamfundet avstyrker förslaget om att kriminalisera underlåtenhet att redovisa oledsagade kontanta medel. Advokatsamfundet ifrågasätter huruvida ändamålet med bestämmelsen uppnås genom en kriminalisering. Som nämnts ovan följer det dock av artikel 14 att varje medlemsstat ska införa sanktioner, som ska tillämpas om den skyldighet att anmäla ledsagade kontanta medel som föreskrivs i artikel 3 eller den skyldighet att redovisa oledsagade kontanta medel som föreskrivs i artikel 4 inte fullgörs. Sanktionerna ska, som också nämnts ovan, endast tillämpas vid underlåtenhet att anmäla eller redovisa enligt förordningen och ska alltså inte beakta de eventuella brottsliga handlingar som kan ha anknytning till de kontanta medlen. Vidare är redan i dag brott mot anmälningsplikten i artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005 kriminaliserat. Förutom uppsåtligt brott är även oaktsamma överträdelsestraffbelagda. Regeringen anser inte att det finns skäl att behandla brott mot skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel annorlunda, och anser därför att det bör vara straffbelagt att bryta mot såväl anmälningsplikten som redovisningsskyldigheten enligt förordningen. En annan bedömning kan dock komma att göras med anledning av den utvärdering av bl.a. medlemsstaternas sanktioner som kommissionen ska göra enligt artikel 19. Det kan därför finnas anledning att återkomma i frågan.

Lagförslag

Förslaget medför en ändring av 5 kap. 2 § tullagen.

5.15 Övriga frågor

Regeringens bedömning: Artiklarna 8, 15–17 och 19 i den nya kontantkontrollsförordningen kräver inga kompletteringar i svensk lagstiftning.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, däribland *Tullverket*, tillstyrker eller har inga synpunkter på bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: I det här avsnittet behandlas artiklarna 8 och 15–19 i den nya kontantkontrollsförordningen, jfr avsnitt 4.11.

I artikel 18.1 och 18.2 finns bestämmelser om översändande av viss information om tillämpningen av förordningen, bl.a. en förteckning över behöriga myndigheter och uppgifter om de sanktioner som har införts, från medlemsstaterna till kommissionen. Denna information ska översändas senast den 4 december 2021. Liknande bestämmelser om informations-skyldighet finns i unionstullkodexen. Därför har det i 1 kap. 3 § tullförordningen införts en bestämmelse om att Tullverket ska fullgöra den

skyldigheten. En ändring av tullförordningen kan därmed komma att behövas.

Bestämmelserna i artiklarna 8, 15–17 och 19 bedöms vara sådana att inga ändringar behöver göras i tullagen eller tullförordningen eller någon annan svensk lagstiftning.

6 Andra ändringar i tullagen

6.1 Tillhandahållande av information till Inspektionen för strategiska produkter

Regeringens förslag: Tullverket ska på begäran tillhandahålla Inspektionen för strategiska produkter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Inspektionen för strategiska produkter (ISP), som i övrigt inte har några invändningar mot förslagen i promemorian, instämmer i bedömningen att tillgång till uppgifter rörande export av varor är av vikt för myndighetens uppdrag som tillstånds- och tillsynsmyndighet. ISP tillstyrker därför promemorians förslag i denna del.

Tullverket anser att förslaget om en skyldighet för Tullverket att på begäran tillhandahålla ISP uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor kommer innebära en smidigare och mer kostnadseffektiv hantering för både Tullverket och ISP.

Skälen för regeringens förslag: Att uppgifter hos Tullverket kan omfattas av sekretess har konstaterats i avsnitt 5.9.1. I 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen anges att sekretess inte hindrar ett överlämnande av en uppgift från en myndighet till en annan om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning. En sådan bestämmelse finns i 1 kap. 4 § tullagen där det anges till vilka myndigheter Tullverket på begäran ska tillhandahålla uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor.

Bestämmelsen i 1 kap. 4 § tullagen har sin grund i 54 a § tullagen (1973:670) som infördes genom SFS 1980:450 (se prop. 1979/80:108) och började gälla den 1 juli 1980. Sedan dess har det i varje ny tullag funnits en motsvarande bestämmelse: 114 § tullagen (1987:1065), 118 § tullagen (1994:1550) och 11 kap. 6 § tullagen (2000:1281).

När bestämmelsen först infördes var den krets av myndigheter till vilken uppgifter skulle lämnas begränsad till dåvarande Riksskatteverket och länsstyrelserna. Kretsen har efterhand utvidgats till fler myndigheter och också förändrats genom namnbyten och omorganisationer. När 11 kap. 6 § tullagen (2000:1281) infördes var det tio myndigheter som kunde motta uppgifter som rör import eller export av varor och en myndighet som kunde motta uppgifter som rör export av varor.

Under den bestämmelsens giltighetstid utvidgades kretsen av mottagande myndigheter avsevärt. Den stora utvidgningen skedde genom SFS 2005:779 (se prop. 2004/05:98, bet. 2004/05:NU15, rskr. 2004/05:296) när tolv marknadskontrollmyndigheter lades till. När 1 kap. 4 § i den nuvarande tullagen infördes var det 22 myndigheter som kunde motta uppgifter som rörde såväl import som export av varor. Det var fortfarande en myndighet som enbart kunde motta uppgifter som rörde export av varor.

Vägledande när bestämmelsen infördes var i första hand att informationsöverföringen av uppgifter som rörde import eller export av varor skulle möjliggöra en effektivare kontroll, då skattekontroll, för den mottagande myndigheten. I andra hand kom den betydelse överföringen kunde ha för samarbetet mellan den mottagande myndigheten och Tullverket, jfr prop. 1979/80:108 s. 9. Vid senare utvidgningar av kretsen av mottagande myndigheter är det främst behovet av dessa uppgifter hos de mottagande myndigheterna, för att de ska kunna göra effektiva kontroller eller utöva effektiv tillsyn utifrån sina respektive ansvarsområden, som har betonats (se t.ex. prop. 1999/2000:126 s. 134).

ISP är tillstånds- och tillsynsmyndighet när det gäller export av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Detta följer av lagen (1992:1300) om krigsmateriel och lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, jfr 1 § förordningen (2010:1101) med instruktion för Inspektionen för strategiska produkter.

Både i rollen som tillståndsmyndighet och som tillsynsmyndighet har ISP användning av uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor. Uppgifterna, som exempelvis exportstatistik utställd efter avsändare eller mottagare, styrkande handlingar till exportsändningar och bilder från varuundersökningar, möjliggör en tillförlitligare tillståndsgivning och en effektivare tillsyn för ISP.

Exportuppgifterna kan innehålla uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden och omfattas av sekretess med ett omvänt skaderekvisit hos Tullverket enligt 27 kap. 1–3 §§ offentlighets- och sekretesslagen. I ISP:s verksamhet aktualiseras sekretessbestämmelserna i 15 kap. 1–2 §§ den lagen, men även 18 kap. 8 § och 30 kap. 23 § kan aktualiseras. För det fall ISP i sin tillsynsverksamhet tar emot uppgifter från andra myndigheter finns regler om överföring av sekretess i 11 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

Tullverket kontrollerar de exporttillstånd som ISP utfärdar. Ett samarbete i dessa frågor är därmed naturligt och till nytta för båda myndigheterna. Myndigheterna har också sedan många år ett väl etablerat samarbete i frågor som rör kontroll vid export av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden samt icke-spridning av massförstörelsevapen.

Det finns alltså ett behov av ett regelbundet informationsutbyte mellan ISP och Tullverket. Ett sådant rutinmässigt uppgiftsutbyte ska i regel vara författningsreglerat (se prop. 1979/80:2 Del A s. 327). Det är därför motiverat att lägga till ISP i 1 kap. 4 § andra stycket tullagen så att ISP på begäran har rätt att få del av uppgifter hos Tullverket som rör export av varor.

Lagförslag

Förslaget medför en ändring av 1 kap. 4 § andra stycket tullagen.

6.2 Avlämning av avfall från fartyg

Regeringens förslag: Bestämmelserna om avlämning av avfall från fartyg i tullagen ska upphävas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Tullverket* ställer sig positivt till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 12.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/59/EG av den 27 november 2000 om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester (EGT L 332, 28.12.2000, s. 81) skulle avlämning av fartygsgenererat avfall och lastrester betraktas som övergång till fri omsättning enligt artikel 79 i rådets förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 302, 19.10.1992, s. 1).

Bestämmelsen i direktivet genomfördes i svensk rätt genom 4 kap. 5 § andra stycket tullagen (2000:1281) och, när den lagen ersattes av en ny tullag, genom 3 kap. 11 § i den lagen, jfr prop. 2015/16:79 s. 184.

Direktiv 2000/59/EG har upphävts genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/883 av den 17 april 2019 om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, om ändring av direktiv 2010/65/EU och upphävande av direktiv 2000/59/EG (EUT L 151, 7.6.2019, s. 116).

I direktiv (EU) 2019/883 finns ingen motsvarighet till artikel 12.2 i direktiv 2000/59/EG. För att återställa förenklingen som fanns i det tidigare direktivet har det i stället gjorts vissa ändringar i kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/2446 av den 28 juli 2015 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 vad gäller närmare regler avseende vissa bestämmelser i unionens tullkodex (EUT L 343, 29.12.2015, s. 1). Genom kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/877 av den 3 april 2020 framgår ändringarna numera i artiklarna 138 j och 141.8 i förordningen.

Eftersom förenklingen av tullformalitetserna alltså numera anges i kommissionens delegerade förordning (EU) 2015/2446 bör 3 kap. 11 § tullagen upphävas.

Lagförslag

Förslaget medför att 3 kap. 11 § tullagen upphävs.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2021.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för

1. tullkontroller av kontanta medel som inletts före ikraftträdandet, och
2. tullförseelse avseende anmälningar om kontanta medel som skulle ha lämnats före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 21 i den nya kontantkontrollsförordningen framgår att förordningen träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Förordningen publicerades i EUT den 12 november 2018 och trädde i kraft den 2 december 2018. Förordningen ska tillämpas från och med den 3 juni 2021. Artikel 16 om genomförandakter tillämpas dock från och med den 2 december 2018.

Med den nya förordningen upphävs och ersätts förordning (EG) nr 1889/2005, jfr artikel 20 och skäl 8. Hänvisningar till den upphävda förordningen ska ses som hänvisningar till den nya förordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II till den nya förordningen.

De föreslagna ändringarna i tullagen bör träda i kraft så snart som möjligt i förhållande till när den nya förordningen i huvudsak ska börja tillämpas.

De ändrade bestämmelserna om tullkontroll av kontanta medel i 4 kap. tullagen bör bli tillämpliga på kontroller som inleds efter ikraftträdandet. Det innebär att om en tullkontroll har inletts före den 1 augusti 2021 ska bestämmelserna i 4 kap. 50–53 §§ tullagen i den hittills gällande lydelsen gälla för den fortsatta handläggningen och eventuella beslut till följd av kontrollen, t.ex. om kvarhållande.

I bestämmelsen om tullförseelse i 5 kap. 2 § första stycket tullagen görs två ändringar med anledning av den nya kontantkontrollsförordningen.

Den befintliga hänvisningen till anmälningsplikten i artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005 ändras till en hänvisning till anmälnings-skyldigheten i artikel 3 i förordning (EU) 2018/1672. Ändringen bör tillämpas på anmälningar som ska lämnas efter ikraftträdandet. Därför behövs en övergångsbestämmelse som anger detta.

En hänvisning till redovisningsskyldigheten i artikel 4 läggs till. Detta är en följd av skyldigheten enligt artikel 14 för varje medlemsstat att införa sanktioner som ska tillämpas om den skyldighet att bl.a. redovisa oledsagade kontanta medel som föreskrivs i artikel 4 inte fullgörs. Ändringen blir tillämplig på redovisningar av kontanta medel som ska lämnas efter ikraftträdandet. Det behövs därmed inte någon övergångsbestämmelse i denna del.

De ändringar i tullagen som föreslås i avsnitt 6 är inte knutna till någon särskild händelse. De kan således träda i kraft när som helst. De föreslås därför träda i kraft samtidigt med de ändringar som avses ovan, dvs. den 1 augusti 2021.

8 Konsekvensanalys

I det här avsnittet redogörs för effekterna av förslagen i den omfattning som bedöms lämpligt i det aktuella lagstiftningsärendet och med beaktande av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

8.1 Syfte och alternativa lösningar

Syftet med de föreslagna ändringarna i tullagen är att göra de ändringar som följer av att den nuvarande kontantkontrollsförordningen, förordning (EG) nr 1889/2005, ersätts av en ny förordning, förordning (EU) 2018/1672. Eftersom de nuvarande kompletterande bestämmelserna finns i tullagen är det också i denna författning ändringar måste göras. Några alternativa lösningar finns inte.

Syftet med förslaget om att Tullverket på begäran ska tillhandahålla Inspektionen för strategiska produkter (ISP) uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor (se avsnitt 6.1) syftar till att förenkla ISP:s arbete med tillsyn och tillståndsgivning gällande export av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Eftersom Tullverket kontrollerar de exporttillstånd som ISP utfärdar är ett samarbete i dessa frågor naturligt och till nytta för båda myndigheterna. Ett alternativ är att inte besluta om en uppgiftsskyldighet för Tullverket till ISP. Tullverket skulle då även i fortsättningen behöva göra en sekretessprövning vid varje begäran om uppgifter från ISP. Eftersom det finns ett behov av ett regelbundet informationsutbyte mellan ISP och Tullverket är detta dock inte en tillfredsställande lösning.

Avseende upphävandet av 3 kap. 11 § tullagen (se avsnitt 6.2) finns ingen alternativ lösning eftersom 3 kap. 11 § tullagen inte längre fyller någon funktion. Bestämmelsen bör därför upphävas.

8.2 Effekter för enskilda

Den nya kontantkontrollsförordningen innehåller, liksom den nuvarande förordningen, en skyldighet att anmäla ledsagade kontanta medel. I den delen innebär den nya förordningen alltså ingen skillnad mot vad som redan gäller för den enskilde.

En nyhet i den nya kontantkontrollsförordningen är emellertid skyldigheten för enskilda att redovisa oledsagade kontanta medel. Denna skyldighet är dock inte generellt obligatorisk utan ska endast tillämpas om

de behöriga myndigheterna, för svensk del främst Tullverket, begär att en sådan redovisning ska lämnas.

Förslaget kan innebära en nackdel för enskilda genom att försändelser m.m. kan komma att undersökas och kontanta medel som upptäcks hållas kvar i väntan på att begärd redovisning kommer in eller för att det finns misstanke om att medlen har anknytning till brottslig verksamhet. Samtidigt innebär förslaget bättre möjligheter att bekämpa penningtvätt och att finansiering av terrorism i högre grad kan motarbetas. Mot bakgrund av att detta är nytt i förhållande till den nuvarande förordningen finnas inte någon tydlig bild av hur denna trafik ser ut och det är därför svårt att bedöma i vilken utsträckning Tullverket kommer att begära in redovisningar av oledsagade kontanta medel. Därmed är det också svårt att bedöma i vilken omfattning enskilda kommer att påverkas av den nya skyldigheten.

8.3 Effekter för myndigheter och domstolar

Tullverket

EU:s bestämmelser om kontroller av kontanta medel har tillämpats sedan 2007 och tullkontroller av kontanta medel är alltså väl integrerade i Tullverkets ordinarie kontrollverksamhet. Att den nuvarande kontantkontrollsförordningen ersätts av en ny förordning bör därför inte innebära några större förändringar för Tullverket.

Som framgår av avsnitt 4 innehåller den nya kontantkontrollsförordningen vissa nyheter i jämförelse med den nuvarande förordningen som kan påverka Tullverkets verksamhet. Det är dels den nya skyldigheten för enskilda att redovisa oledsagade kontanta medel, dels den utvidgade befogenheten för Tullverket att tillfälligt hålla kvar kontanta medel.

De här förändringarna är dock svåra att bedöma konsekvenserna av. I båda fallen beror följderna på i vilken utsträckning Tullverket kommer att tillämpa de nya reglerna. Tullverket har upplyst om att det är relativt ovanligt att myndigheten stöter på oledsagade kontanta medel i flödet av försändelser m.m. som passerar EU:s yttre gräns. Det finns ingen anledning att anta att detta skulle ändras på något dramatiskt sätt i och med den föreslagna möjligheten för Tullverket att specifikt eftersöka oledsagade kontanta medel. Med hänsyn till att oledsagade kontanta medel upptäcks så sällan kan det förutsättas att Tullverket endast kommer att begära in redovisning i de fall det inte rör sig om t.ex. regelmässiga värde-transportförsändelser. Mot bakgrund av att Tullverket har lång erfarenhet av att kontrollera ledsagade kontanta medel bör dock de nämnda förändringarna inte innebära någon större förändring för Tullverkets kontrollverksamhet.

För den händelse den nya kontantkontrollsförordningen skulle ge upphov till kostnadsökningar för Tullverket är dessa marginella och ryms därmed inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Uppgiftsskyldigheten till Inspektionen för strategiska produkter innebär att Tullverket enklare och snabbare kommer kunna förse Inspektionen för strategiska produkter med de uppgifter som myndigheten begär. Förslaget resulterar inte i några kostnader för Tullverket.

Polismyndigheten och Kustbevakningen

När Kustbevakningen medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet är myndigheten behörig myndighet vid tillämpning av den nya kontantkontrollsförordningen. Det finns dock ingen anledning att anta att omfattningen av Kustbevakningens medverkan i Tullverkets kontrollverksamhet kommer att påverkas med anledning av den nya förordningen. *Kustbevakningen* har anfört att myndighetens förvaringsutrymmen inte är anpassade till säker förvaring av kontanta medel och att en sådan anpassning kommer att medföra extra kostnader för myndigheten. Kustbevakningen noterar vidare att föreslagna ändringar som påverkar Kustbevakningen är ofinansierade ambitionsökningar. Regeringen bedömer att såväl den kostnadsökning som säkra förvaringsutrymmen för kontanter kan antas medföra som övriga kostnader som förslagen kan komma att innebära för Kustbevakningen är marginella och alltså bör rymmas inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Också Polismyndigheten är behörig myndighet vid tillämpning av den nya kontantkontrollsförordningen när myndigheten medverkar i Tullverkets kontrollverksamhet. För Polismyndigheten kan det inte uteslutas att den nya förordningen kan innebära vissa kostnadsökningar. Polismyndigheten kan påverkas av de utvidgade möjligheterna att tillfälligt kvarhålla kontanta medel för att vidta utredningsåtgärder, om det i samband med ett kvarhållande blir Polismyndigheten som får vidta sådana åtgärder. För den händelse den nya kontantkontrollsförordningen skulle ge upphov till kostnadsökningar för Polismyndigheten bedöms dessa vara marginella och rymmas inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Inspektionen för strategiska produkter

För Inspektionen för strategiska produkter innebär förslaget om uppgiftsskyldighet för Tullverket att Inspektionen för strategiska produkter enklare och snabbare kommer kunna ta del av uppgifter som myndigheten behöver i sin verksamhet. Förslaget resulterar inte i några kostnader för Inspektionen för strategiska produkter.

De allmänna domstolarna

Den föreslagna ändringen av 5 kap. 2 § tullagen innebär att inte bara den som bryter mot anmälningsskyldigheten enligt artikel 3 i den nya kontantkontrollsförordningen, utan också att den som bryter mot redovisningsskyldigheten enligt artikel 4 i den förordningen kan dömas för tullförseelse till böter.

Eftersom redovisningsskyldigheten enligt artikel 4 inte är generell utan endast är tillämplig om Tullverket begär att en sådan redovisning ska lämnas, är det dock svårt att bedöma om detta kommer att innebära fler mål om tullförseelse vid de allmänna domstolarna. En viss ökning av måltillströmningen torde inte helt kunna uteslutas, även om det kan antas att den kommer att vara mycket liten. Denna marginella ökning ger inte upphov till några kostnadsökningar som inte rymms inom de befintliga ekonomiska ramarna för Sveriges Domstolar.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Det framgår av 6 kap. 2 § tullagen att beslut enligt artikel 4.2 i förordning (EG) 1889/2005 för överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ett beslut enligt artikel 4.2 i den nämnda förordningen avser ett beslut om kvarhållande av kontanta medel.

Också fortsättningsvis ska det vara möjligt att överklaga Tullverkets beslut om kvarhållande av kontanta medel till allmän förvaltningsdomstol. Systematiken i den nya kontantkontrollsförordningen får dock till följd att typen av beslut blir fler. I stället för ett slags beslut så blir det tre slags beslut som kan överklagas.

Om detta innebär en ökad måltillströmning till de allmänna förvaltningsdomstolarna är svårt att bedöma. Det beror på i vilken utsträckning de olika beslutstyperna kommer till användning och naturligtvis i vilken utsträckning besluten överklagas. En viss ökning av måltillströmningen torde inte kunna uteslutas. Denna marginella ökning ger inte upphov till några kostnadsökningar som inte ryms inom de befintliga ekonomiska ramarna för Sveriges Domstolar.

8.4 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Det framgår av den nya kontantkontrollsförordningen att den är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Att detta gäller generellt för EU-förordningar framgår av artikel 288 andra stycket i EUF-fördraget.

Nationellt finns normalt sett bara ett tämligen begränsat utrymme för kompletterande bestämmelser till en EU-förordning. De nationella bestämmelserna får inte på något sätt gå utöver eller avvika från en EU-förordning. Någon dubbelreglering får inte heller ske. Den nya förordningen lämnar dock i artiklarna 5.1, 5.2, 7 och 14 visst utrymme för kompletterande nationella bestämmelser. Dessa bestämmelser avser kontrollbefogenheter för de behöriga myndigheterna, beslut om kvarhållande av kontanta medel, överklagande av beslut om kvarhållande och sanktioner.

De nuvarande bestämmelserna om tullkontroll av kontanta medel i tullagen, inkluderat i tillämpliga delar bestämmelserna i 5 kap. 2 § om tullförseelse, 6 kap. 2 § om överklagande och 7 kap. 4 § om delgivning, har granskats utifrån dessa förutsättningar. Detta har resulterat i bedömningen att en bestämmelse, 4 kap. 50 §, bör upphävas eftersom den innehåller sådant som också regleras i den nya förordningen. De övriga bestämmelserna, dvs. 4 kap. 51–53 §§, 5 kap. 2 §, 6 kap. 2 § och 7 kap. 4 §, bedöms rymmas inom det utrymme för kompletterande bestämmelser som den nya kontantkontrollsförordningen medger. De kan därmed behållas men de behöver ändras för att anpassas till innehållet i den nya förordningen.

8.5 Tidpunkten för ikraftträdande och speciella informationsinsatser

Av artikel 21 andra stycket i den nya kontantkontrollsförordningen framgår att förordningen i huvudsak ska tillämpas från och med den 3 juni 2021. Det är därför lämpligt att de föreslagna ändringarna i tullagen träder i kraft så snart som möjligt i förhållande till denna tidpunkt.

Enligt artikel 8 i den nya förordningen ska medlemsstaterna bl.a. säkerställa att personer som reser in i eller ut ur unionen eller personer som skickar oledsagade kontanta medel från unionen eller mottar oledsagade kontanta medel i unionen informeras om sina rättigheter och skyldigheter enligt den förordningen.

Med anledning av de redan gällande bestämmelserna om införsel och utförsel av kontanta medel så tillhandahåller Tullverket på sin webbplats information om vad som gäller i sådana fall. På så sätt lever Sverige redan upp till syftet med artikel 8. I denna information sägs dock i dag inte vad som kommer att gälla för oledsagade kontanta medel. Därför behöver informationen kompletteras så att den överensstämmer med vad som ska gälla enligt den nya kontantkontrollsförordningen. Utöver detta torde det inte finnas något behov av speciella informationsinsatser.

8.6 Övriga effekter

Förslagen bedöms inte ha några offentligfinansiella effekter eller fördelningseffekter. Vad gäller företagen, miljön, sysselsättningen och jämställdheten bedöms förslagen inte heller ha några effekter.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i tullagen (2016:253)

1 kap.

1 §

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde

Ändringen i *första stycket* innebär att hänvisningen till den nuvarande kontantkontrollsförordningen, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 av den 26 oktober 2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen, ändras till den nya kontantkontrollsförordningen, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005. Hänvisningen till EU-förordningen är dynamisk.

4 §

Paragrafen innehåller en skyldighet för Tullverket att på begäran tillhandahålla de myndigheter som anges i paragrafen uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor.

Ändringen i *andra stycket* innebär att Tullverket på begäran ska tillhandahålla även Inspektionen för strategiska produkter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

4 kap.

51 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om befogenhet för Tullverket att undersöka transportmedel och bagage samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa till eller utresa från Europeiska unionens tullområde för att kontrollera att anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005, i den ursprungliga lydelsen, har fullgjorts.

Ändringen i *första stycket* innebär att Tullverket ges befogenhet att undersöka transportmedel och bagage samt handväskor och liknande som medförs av en person vid inresa till eller utresa från EU.

Ändringen innebär att hänvisningen till förordning (EG) nr 1889/2005 ändras till förordning (EU) 2018/1672 och att språket i paragrafen anpassas till den nya förordningen. Hänvisningen till EU-förordningen är statisk.

I ett nytt *andra stycke* ges Tullverket befogenhet att kontrollera försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel som passerar gränsen till eller från Europeiska unionen. Kontrollerna får göras för att ta reda på om det finns sådana oledsagade kontanta medel som en redovisning kan begäras in för enligt artikel 4 i samma förordning. Befogenheten innefattar kontroll av t.ex. containrar, oledsagade bagage, lådor och andra utrymmen där varor kan förvaras och alla former av oledsagade försändelser såsom paket, brev och liknande försändelser och motsvarande försändelser förmedlade av kurirföretag.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1, 5.7.1 och 5.7.2.

52 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om befogenhet för tulltjänstemän att kroppsvisitera en person vid inresa till eller utresa från EU för att söka efter kontanta medel på honom eller henne.

Ändringen i *första stycket* innebär att hänvisningen till förordning (EG) nr 1889/2005 ändras till en hänvisning till förordning (EU) 2018/1672 och att språket i paragrafen anpassas till den nya förordningen. Hänvisningen till EU-förordningen är statisk.

Övervägandena finns i avsnitt 5.7.1.

53 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om befogenhet för Tullverket att hålla kvar kontanta medel om skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel enligt artikel 3 eller skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel enligt artikel 4 i förordning (EU) 2018/1672 inte har fullgjorts eller om det finns tecken på att de kontanta medlen, oavsett belopp, har anknytning till brottsliga handlingar.

Ändringarna i *första stycket* innebär att hänvisningen till förordning (EG) nr 1889/2005 ändras till förordning (EU) 2018/1672. Språket anpassas till den nya förordningen på så sätt att det förtydligas att kvarhållandet är tillfälligt. Hänvisningen till EU-förordningen är statisk.

Andra stycket är nytt och innehåller bestämmelser om tillfälligt kvarhållande. Enligt bestämmelsen får perioden för tillfälligt kvarhållande inte överstiga 30 dagar. Perioden ska användas för att fastslå om omständigheterna i ett enskilt fall motiverar fortsatt kvarhållande.

I *tredje stycket*, som är nytt, finns en upplysningsbestämmelse som anger att perioden för tillfälligt kvarhållande i vissa fall får förlängas till högst 90 dagar. Hänvisningen till EU-förordningen är dynamisk. Förlängning kan bli aktuellt till exempel när kommunikation med ett tredjeländ är nödvändig, när dokument måste översättas eller när det är svårt att identifiera och kontakta avsändaren eller mottagaren i fall av oledsagade kontanta medel.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.2.

5 kap.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tullförseelse.

Ändringen i *första stycket* innebär att den nuvarande hänvisningen till artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005 ändras till artikel 3 i förordning (EU) 2018/1672. En hänvisning till artikel 4 i den förordningen läggs till, så att den som bryter mot redovisningsskyldigheten enligt den artikeln också kan dömas för tullförseelse. Hänvisningen till EU-förordningen är statisk.

Övervägandena finns i avsnitt 5.14.

6 kap.

2 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka beslut av Tullverket som får överklagas.

Ändringen i *första stycket 2* innebär att hänvisningen till artikel 4.2 i förordning (EG) nr 1889/2005 ändras till artikel 7.1 (EU) 2018/1672. Det betyder att beslut enligt artikel 7.1 om tillfälligt kvarhållande ska kunna överklagas. Hänvisningen till EU-förordningen är dynamisk. Av artikel 7.3 förordning (EU) 2018/1672 följer att ett tillfälligt kvarhållande kan bestå av två delar, ett inledande tillfälligt kvarhållande, som föregås av ett beslut, och en förlängning av det tillfälliga kvarhållandet, som också föregås av ett beslut. Båda dessa beslut avser ett sådant tillfälligt kvarhållande som omfattas av artikel 7.1 och därmed också av artikel 7.2. Båda typerna av beslut kan alltså överklagas med stöd av denna bestämmelse.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.3.

7 kap.

4 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om delgivning.

Ändringen i *första stycket* innebär att hänvisningen till förordning (EG) nr 1889/2005 ändras till förordning (EU) 2018/1672. Hänvisningen till EU-förordningen är dynamisk.

Förordning (EU) 2018/1672

(Texten har kopierats från EUR-Lex. Det kan förekomma fel i texten. Kontrollera därför mot den autentiska versionen, se EUT L 284, 12.11.2018, s. 6.)¹

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 33 och 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet³, och

av följande skäl:

(1) Främjandet av en harmonisk, hållbar och inkluderande utveckling av den inre marknaden som ett område där varor, människor, tjänster och kapital kan röra sig fritt och säkert är en av unionens prioriteringar.

(2) Återinförelse av vinning från olaglig verksamhet till ekonomin och omdirigering av pengar för att finansiera olaglig verksamhet skapar snedvridning och orättvisa konkurrensnackdelar för laglydiga personer och företag, och utgör därför ett hot mot den inre marknadens funktion. Dessutom främjar dessa ageranden brottsliga handlingar och terroristverksamhet som hotar säkerheten för unionens medborgare. Följaktligen har unionen vidtagit åtgärder för att skydda sig.

(3) En av grundpelarna för de åtgärder som vidtagits av unionen var rådets direktiv 91/308/EEG⁴, där ett antal åtgärder och skyldigheter fastställdes för finansiella institut, juridiska personer och vissa yrken, bland annat bestämmelser om transparens och dokumentering samt kundkännedom, och fastställdes en skyldighet att rapportera misstänkta transaktioner till de nationella finansunderrättelseenheterna (nedan kallade FIU). FIU inrättades som kontaktpunkter för granskning av sådana transaktioner,

¹ Min tanke är att EUT-versionen ska läggas in i propositionen så småningom. Då behövs inte den här upplysningen.

² EUT C 246, 28.7.2017, s. 22.

³ Europaparlamentets ståndpunkt av den 12 september 2018 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 9 oktober 2018.

⁴ Rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (EGT L 166, 28.6.1991, s. 77).

kontakt med motsvarande enheter i andra länder och, vid behov, kontakt med rättsliga myndigheter. Direktiv 91/308/EEG har sedermera ändrats och ersatts med nya åtgärder. Bestämmelserna för förebyggande och förhindrande av penningtvätt fastställs för närvarande i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849⁵.

(4) Med tanke på risken för att tillämpningen av direktiv 91/308/EEG skulle leda till en ökad förflyttning av kontanta medel i olagliga syften, vilket skulle kunna utgöra ett hot mot det finansiella systemet och den inre marknaden, kompletterades direktivet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005⁶. Syftet med den förordningen är att förebygga, förhindra och upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism genom att fastställa ett system av kontroller som är tillämpliga på fysiska personer som reser in i eller ut ur unionen och medför kontanta medel eller överlåtbara innehavarinstrument till ett värde av minst 10 000 EUR eller motsvarande belopp i andra valutor. Begreppet förs in i eller ut ur unionen eller reser in i eller ut ur unionen bör definieras som tillämpligt för unionens territorium enligt definitionen i artikel 355 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), för att säkerställa att den här förordningen har bredast möjliga tillämpningsområde och att inga områden skulle bli undantagna från dess tillämpning och utgöra möjligheter att kringgå tillämpliga kontroller.

(5) Genom förordning (EG) nr 1889/2005 genomfördes inom gemenskapen de internationella standarder för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism vilka utarbetats av arbetsgruppen för finansiella åtgärder (nedan kallad FATF).

(6) FATF bildades vid G7-mötet som hölls i Paris 1989 och är ett mellanstatligt organ som fastställer standarder och främjar det effektiva genomförandet av rättsliga, reglerande och operativa åtgärder för bekämpning av penningtvätt, finansiering av terrorism och andra därmed sammanhängande hot mot det internationella finansiella systemets integritet. Flera medlemsstater är medlemmar i FATF eller företrädare i FATF genom regionala organ. Unionen företräds i FATF av kommissionen och har åtagit sig att effektivt genomföra FATF:s rekommendationer. FATF:s rekommendation 32 om kontantkurirer fastställer att det bör finnas åtgärder om lämpliga kontroller av gränsöverskridande förflyttningar av kontanta medel.

(7) I direktiv (EU) 2015/849 fastställs och beskrivs ett antal brottsliga handlingar där vinningen skulle kunna bli föremål för penningtvätt eller

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (EUT L 141, 5.6.2015, s. 73).

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 av den 26 oktober 2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen (EUT L 309, 25.11.2005, s. 9).

kunna användas till finansiering av terrorism. Vinningen av dessa brottsliga handlingar förs ofta över unionens yttre gränser i syfte att tvättas eller användas för finansiering av terrorism. Denna förordning bör ta detta i beaktande och fastställa ett regelverk som utöver att bidra till förebyggande och förhindrande av penningtvätt, och särskilt förbrott såsom skattebrott enligt definitionen i nationell rätt och finansiering av terrorism som sådan, även underlättar förebyggande, förhindrande, upptäckt och utredning av de brottsliga handlingar som definieras i direktiv (EU) 2015/849.

(8) Insikterna har ökat om de mekanismer som används för överföring av olagligt förvärvade vinningar över gränserna. Till följd av detta har FATF:s rekommendationer uppdaterats, direktiv (EU) 2015/849 har infört förändringar av unionens rättsliga ram och ny bästa praxis har utvecklats. Mot bakgrund av denna utveckling och på grundval av utvärderingen av den befintliga unionslagstiftningen behöver förordning (EG) nr 1889/2005 ändras. Med tanke på de omfattande ändringar som skulle krävas bör dock förordning (EG) nr 1889/2005 upphävas och ersättas med en ny förordning.

(9) Denna förordning påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att enligt nationell rätt föreskriva ytterligare nationella kontroller av förflyttningar av kontanta medel inom unionen, förutsatt att dessa kontroller är förenliga med unionens grundläggande friheter, i synnerhet artiklarna 63 och 65 i EUF-fördraget.

(10) En uppsättning regler på unionsnivå som skulle möjliggöra jämförbara kontroller av kontanta medel inom unionen skulle i hög grad underlätta insatserna för att förebygga och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

(11) Denna förordning gäller inte unionens eller medlemsstaternas åtgärder enligt artikel 66 i EUF-fördraget för att begränsa kapitalrörelser som orsakar eller hotar att orsaka allvarliga svårigheter för den ekonomiska och monetära unionens funktion eller enligt artiklarna 143 och 144 i EUF-fördraget som ett resultat av en plötslig kris i betalningsbalansen.

(12) Tullmyndigheterna bör fortsätta att fungera som de behöriga myndigheterna för tillämpningen av denna förordning, med beaktande av deras närvaro vid unionens yttre gränser, deras expertis i utförandet av kontroller av passagerare och gods som passerar de yttre gränserna och den erfarenhet de har fått genom tillämpningen av förordning (EG) nr 1889/2005. Samtidigt bör medlemsstaterna fortsätta att även kunna utse andra nationella myndigheter som arbetar vid de yttre gränserna till behöriga myndigheter. Medlemsstaterna bör fortsätta att erbjuda lämplig utbildning för den personal som arbetar vid tullmyndigheter och andra nationella myndigheter så att de ska kunna utföra dessa kontroller, inbegripet av kontantbaserad penningtvätt.

(13) Ett av de centrala begrepp som används i denna förordning är kontanta medel, som bör definieras som bestående av fyra kategorier: kontanter, överlåtbara innehavarinstrument, råvaror som används som mycket likvida värdebevarare och vissa typer av förbetalda kort. Det är sannolikt att vissa överlåtbara innehavarinstrument, råvaror som används som mycket likvida värdebevarare och förbetalda kort som inte är kopplade till ett bankkonto och som kan lagra penningssummor vilka är svåra att upptäcka, på grund av sina egenskaper används i stället för kontanter som ett anonymt medel för att föra värde över de yttre gränserna på ett sätt som inte kan spåras genom de offentliga myndigheternas traditionella tillsynssystem. I denna förordning bör därför de väsentliga delarna av definitionen av kontanta medel fastställas, medan kommissionen bör ha möjlighet att ändra de icke-väsentliga delarna i denna förordning för att svara på brottslingars och deras medhjälparens försök att kringgå en åtgärd som endast reglerar en typ av mycket likvida värdebevarare genom att föra en annan typ över de yttre gränserna. Om bevis på ett sådant beteende i stor skala upptäcks är det viktigt att åtgärder snabbt vidtas för att åtgärda situationen. Trots den höga risknivå som är förknippad med virtuella valutor, vilket framgår i kommissionens rapport av den 26 juni 2017 om bedömningen av de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som påverkar den inre marknaden och berör gränsöverskridande verksamheter, har tullmyndigheterna inte befogenheter att övervaka dem.

(14) Överlåtbara innehavarinstrument gör det möjligt för den fysiska innehavaren att göra ett betalningskrav på ett visst belopp utan att registreras eller nämnas vid namn. De kan lätt användas för att överföra avsevärda belopp av värde och har stora likheter med kontanter i fråga om likviditet, anonymitet och riskerna för missbruk.

(15) Råvaror som används som mycket likvida värdebevarare har ett stort värde i förhållande till sin volym, för vilka det existerar en lättillgänglig internationell handelsmarknad som gör att de kan omvandlas till kontanter till endast låga transaktionskostnader. Sådana råvaror presenteras huvudsakligen på ett standardiserat sätt som gör det möjligt att snabbt verifiera deras värde.

(16) Förbetalda kort är icke-nominella kort som innehåller eller ger tillgång till penningvärde eller medel som kan användas för betalningstransaktioner, för köp av varor eller tjänster eller för att lösa in kontanter. De är inte kopplade till ett bankkonto. Förbetalda kort omfattar anonyma förbetalda kort enligt direktiv (EU) 2015/849. De används allmänt i en mängd olika lagliga syften och vissa av dessa instrument är också av klart samhällsintresse. Sådana förbetalda kort kan lätt överföras och användas för att överföra betydande värde över de yttre gränserna. Det är därför nödvändigt att inkludera sådana förbetalda kort i definitionen av kontanta medel, i synnerhet om de kan köpas utan förfaranden för kundkontroll. Detta kommer att göra det möjligt att utvidga kontrollerna till att omfatta vissa typer av förbetalda kort, med beaktande av tillgänglig teknik, om det finns bevis som motiverar detta och under förutsättning att

sådana kontroller utvidgas med vederbörligt beaktande av om det är proportionellt och verkställbart i praktiken.

(17) För att förebygga och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism bör det införas en skyldighet för fysiska personer som reser in i eller ut ur unionen att anmäla kontanta medel. För att inte på ett otillbörligt sätt begränsa den fria rörligheten eller överbelasta medborgare och myndigheter med administrativa formaliteter bör skyldigheten vara föremål för ett tröskelvärde på 10 000 EUR. Det bör tillämpas på bärare som medför sådana belopp på sin person, i sitt bagage eller i det transportmedel de använder för att passera de yttre gränserna. De bör åläggas att ge de behöriga myndigheterna tillgång till de kontanta medlen för kontroll, och vid behov lägga fram dem för dessa myndigheter. Definitionen av bärare bör tolkas så att den utesluter transportföretag som utför yrkesmässig transport av varor eller personer.

(18) När det gäller förflyttningar av oledsagade kontanta medel, till exempel kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen i postpaket, kurirleveranser, oledsagat bagage eller last i containrar, bör de behöriga myndigheterna ha befogenhet att kräva att avsändaren, mottagaren eller en företrädare för dessa lämnar en redovisning, systematiskt eller från fall till fall, i enlighet med nationella förfaranden. Denna redovisning bör omfatta en rad uppgifter vilka inte ingår i den sedvanliga dokumentation som uppvisas för tullen, såsom transportdokument och tulldeklarationer. Sådana uppgifter är medlens geografiska ursprung, destination, ekonomiska ursprung och avsedda användning. Skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel bör vara föremål för ett identiskt tröskelvärde som det som gäller kontanta medel som medförs av bärare.

(19) Ett antal standardiserade uppgifter bör registreras om förflyttningen av kontanta medel, såsom personuppgifter om anmälaren, ägaren eller mottagaren samt uppgifter om det ekonomiska ursprunget och den avsedda användningen av de kontanta medlen för att uppnå målen med denna förordning. I synnerhet är det nödvändigt att anmälaren, ägaren eller mottagaren tillhandahåller sina personuppgifter enligt sina identitetshandlingar, i syfte att minimera risken för fel avseende deras identitet och förseningar till följd av senare behov av kontroll.

(20) När det gäller skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel och skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel bör de behöriga myndigheterna ha befogenhet att utföra alla nödvändiga kontroller av personer, deras bagage, det transportmedel som används för att passera de yttre gränserna och alla oledsagade försändelser eller behållare som passerar gränsen och som kan innehålla kontanta medel, eller ett transportmedel varmed de fraktas. Vid underlåtenhet att fullgöra de skyldigheterna bör de behöriga myndigheterna utarbeta en anmälan på tjänstens vägnar för senare överföring av informationen i fråga till andra myndigheter.

(21) För att säkerställa enhetlig tillämpning av de behöriga myndigheternas kontroller bör dessa i huvudsak baseras på en riskanalys,

i syfte att identifiera och utvärdera riskerna och utarbeta nödvändiga motåtgärder. Bilaga 1

(22) Inrättandet av en gemensam ram för riskhantering bör inte hindra de behöriga myndigheterna från att utföra stickprovskontroller eller spontana kontroller när de bedömer att sådana är nödvändiga.

(23) Om de behöriga myndigheterna upptäcker kontanta medel till ett mindre belopp än tröskelvärdet, men de kontanta medlen skulle kunna ha anknytning till brottsliga handlingar som omfattas av denna förordning, bör de i fall av ledsagade kontanta medel kunna registrera information om bäraren, ägaren och i förekommande fall den avsedda mottagaren av de kontanta medlen, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, uppgifter om arten och mängden eller värdet av de kontanta medlen, dess ekonomiska ursprung och avsedda användning.

(24) I fall av oledsagade kontanta medel bör de behöriga myndigheterna kunna registrera information om anmälaren, ägaren, avsändaren och mottagaren eller den avsedda mottagaren av de kontanta medlen, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, uppgifter om arten och mängden eller värdet av de kontanta medlen, dess ekonomiska ursprung och avsedda användning.

(25) Denna information bör vidarebefordras till FIU i den berörda medlemsstaten som ska se till att FIU översänder all relevant information spontant eller på begäran till FIU i de andra medlemsstaterna. Dessa enheter är utsedda till kontaktpunkter i kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism, och de mottar och behandlar information från olika källor, såsom finansiella institut, och analyserar den informationen för att fastställa om det finns skäl för ytterligare utredning, vilka kanske inte är uppenbara för de behöriga myndigheter som samlar in anmälningarna och utför kontroller enligt denna förordning. För att garantera ett effektivt informationsflöde bör alla FIU vara uppkopplade till det tullinformationssystem (TIS) som inrättats genom rådets förordning (EG) nr 515/97⁷, och de uppgifter som tas fram eller utbyts av behöriga myndigheter och FIU bör vara förenliga och jämförbara.

(26) Med tanke på vikten av ett effektivt utbyte av information mellan de behöriga myndigheterna, inbegripet FIU inom den rättsliga ram som täcker sådana enheter, för att kunna göra en framgångsrik uppföljning av denna förordning, och med beaktande av behovet av att stärka samarbetet mellan FIU i unionen, bör kommissionen senast den 1 juni 2019 bedöma möjligheten att inrätta en gemensam mekanism för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁷ Rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen (EGT L 82, 22.3.1997, s. 1).

(27) Upptäckt av belopp i kontanta medel under tröskelvärdet i situationer där det finns tecken på brottsliga handlingar är mycket relevant i detta sammanhang. Följaktligen bör det också vara möjligt att dela information om belopp under tröskelvärdet med de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater om det finns tecken på brottsliga handlingar.

(28) Med beaktande av att förflyttningen av kontanta medel som är föremål för kontroll enligt denna förordning sker längs hela den yttre gränsen, och sett till svårigheten att agera när de kontanta medlen har lämnat den plats där de förs in eller ut och den därmed sammanhängande risken om till och med små belopp används på ett olagligt sätt bör de behöriga myndigheterna ha möjlighet att tillfälligt kvarhålla kontanta medel under vissa omständigheter, med tillämpande av kontroller och motvikt: för det första då skyldigheten att anmäla eller redovisa kontanta medel inte har uppfyllts och, för det andra, då det finns tecken på brottsliga handlingar, oberoende av mängden kontanta medel eller om de kontanta medlen är ledsagade eller oledsagade. Mot bakgrund av karaktären av sådant tillfälligt kvarhållande och den effekt det kan ha på den fria rörligheten och rätten till egendom bör perioden för kvarhållandet begränsas till den absolut kortaste tid som krävs för att andra behöriga myndigheter ska kunna fastställa om det finns skäl för ytterligare åtgärder, såsom undersökningar eller beslagtagande av de kontanta medlen på grundval av andra rättsliga instrument. Ett beslut att tillfälligt kvarhålla kontanta medel enligt denna förordning bör åtföljas av en motivering och bör innehålla en tillräcklig beskrivning av de specifika faktorer som har gett upphov till åtgärden. Det bör vara möjligt att förlänga perioden för tillfälligt kvarhållande av de kontanta medlen i särskilda och vederbörligen utvärderade fall, till exempel när de behöriga myndigheterna stöter på svårigheter att erhålla information om eventuell brottslig verksamhet, bland annat när kommunikation med ett tredjeland erfordras, när dokument måste översättas eller när det är svårt att identifiera och kontakta avsändaren eller mottagaren i fall av oledsagade kontanta medel. Om det vid utgången av perioden för kvarhållande inte har fattats något beslut gällande ytterligare åtgärder eller om den behöriga myndigheten beslutar att det inte finns några skäl att kvarhålla de kontanta medlen längre bör dessa omedelbart släppas, beroende på situationen, den person från vilken de kontanta medlen tillfälligt kvarhölls, bäraren eller ägaren.

(29) I syfte att öka medvetenheten om denna förordning bör medlemsstaterna i samarbete med kommissionen utveckla lämpligt informationsmaterial om skyldigheten att anmäla eller redovisa kontanta medel.

(30) Det är viktigt att de behöriga myndigheter som samlar in information enligt den här förordningen översänder den i tid till den nationella FIU, för att FIU ska kunna göra ytterligare analyser och jämförelser av informationen med andra uppgifter enligt direktiv (EU) 2015/849.

(31) Om de behöriga myndigheterna vid tillämpningen av denna förordning registrerar en underlåtenhet att anmäla eller redovisa kontanta medel eller när det finns tecken på brottsliga handlingar bör de skyndsamt

delar den informationen med de behöriga myndigheterna i andra medlemsstater genom lämpliga kanaler. Ett sådant utbyte av uppgifter skulle vara proportionellt med tanke på att en person som har åsidosatt skyldigheten att anmäla eller redovisa kontanta medel och som har gripits i en medlemsstat sannolikt skulle välja att resa in i eller ut ur en annan medlemsstat, där de behöriga myndigheterna inte har någon kunskap om personens tidigare överträdelser. Utbytet av sådan information bör göras obligatoriskt, för att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstater. Om det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till brottsliga handlingar som skulle kunna skada unionens ekonomiska intressen bör informationen också göras tillgänglig för kommissionen, Europeiska åklagarmyndigheten, inrättad genom rådets förordning (EU) 2017/1939⁸ av de medlemsstater som deltar i fördjupat samarbete enligt den förordningen och Europol, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794⁹. För att uppnå denna förordnings mål i fråga om att förebygga, förhindra och avskräcka kringgående av skyldigheten att anmäla eller redovisa kontanta medel bör anonymiserad riskinformation och resultat av riskanalyser också utbytas mellan medlemsstaterna och kommissionen på obligatorisk basis, i enlighet med de standarder som fastställs i genomförandeakter antagna i enlighet med denna förordning.

(32) Det bör vara möjligt att utbyta information mellan en behörig myndighet i en medlemsstat eller kommissionen och myndigheterna i ett tredjeland förutsatt att det finns lämpliga skyddsåtgärder. Sådant utbyte bör endast tillåtas under förutsättning att relevanta nationella bestämmelser och unionsbestämmelser om grundläggande rättigheter och överföring av personuppgifter följs och efter tillstånd från de myndigheter som ursprungligen erhöll informationen. Kommissionen bör underrättas om varje fall då information utbyts med tredjeländer enligt denna förordning, och bör rapportera om detta till Europaparlamentet och rådet.

(33) Mot bakgrund av karaktären av den information som samlas in och bärarnas och anmälarnas berättigade förväntningar på att deras personuppgifter och information avseende värdet på de kontanta medel de har fört in i eller ut ur unionen kommer att behandlas konfidentiellt, bör de behöriga myndigheterna vidta tillräckliga skyddsåtgärder för att säkerställa att de tjänstemän som behöver tillgång till informationen respekterar tystnadsplikten, och skydda sådan information på ett tillräckligt sätt mot obehörig tillgång, användning eller förmedling. Förutom om annat föreskrivs i denna förordning eller i nationell rätt, i synnerhet i samband med rättsliga förfaranden, bör sådan information inte lämnas ut utan tillstånd från den myndighet som erhöll den.

⁸ Rådets förordning (EU) 2017/1939 av den 12 oktober 2017 om genomförande av fördjupat samarbete om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EUT L 283, 31.10.2017, s. 1).

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 av den 11 maj 2016 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (EUT L 135, 24.5.2016, s. 53).

Behandling av personuppgifter i enlighet med denna förordning får även omfatta personuppgifter och bör ske i enlighet med unionsrätten. Medlemsstaterna och kommissionen bör endast behandla personuppgifter på ett sätt som är förenligt med syftet med denna förordning. Allt utlämnande, all insamling, överföring, förmedling och annan behandling av personuppgifter inom ramen för denna förordning bör omfattas av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 45/2001¹⁰ och (EU) 2016/679¹¹. Behandling av personuppgifter i enlighet med denna förordning bör respektera den grundläggande rätten till respekt för privat- och familjeliv som erkänns i artikel 8 i Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, och rätten till respekt för privatlivet och familjelivet och rätten till skydd av personuppgifter som erkänns i artiklarna 7 och 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

(34) För den analys som utförs av FIU och för att myndigheterna i andra medlemsstater ska kunna kontrollera och verkställa skyldigheten att anmäla kontanta medel, i synnerhet i fråga om personer som tidigare har åsidosatt den skyldigheten är det nödvändigt att lagra de uppgifter som finns i anmälningarna under en tillräckligt lång period. För att FIU ska kunna utföra sin analys effektivt, och för att de behöriga myndigheterna ska kunna kontrollera och verkställa skyldigheten att anmäla eller redovisa kontanta medel i praktiken, bör den period då uppgifterna i de anmälningar som gjorts enligt denna förordning lagras inte överstiga fem år, med möjlighet till förlängning efter en grundlig bedömning av behovet och proportionaliteten av en sådan ytterligare lagring, som inte bör överstiga ytterligare tre år.

(35) För att främja efterlevnaden och avskräcka från kringgående bör medlemsstaterna införa sanktioner för bristande efterlevnad av skyldigheten att anmäla eller redovisa kontanta medel. Sanktionerna bör endast tillämpas vid underlåtenhet att anmäla eller redovisa enligt denna förordning och bör inte beakta de eventuella brottsliga handlingar som kan ha anknytning till de kontanta medlen, vilka kan vara föremål för ytterligare utredningar och åtgärder som inte omfattas av denna förordnings tillämpningsområde. Dessa sanktioner bör vara effektiva, proportionella och avskräckande, och bör inte gå utöver vad som är nödvändigt för att främja efterlevnaden. De sanktioner som införts av medlemsstaterna bör ha en motsvarande avskräckande effekt i hela unionen för överträdelse av denna förordning.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

¹¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

(36) De flesta medlemsstater använder redan en harmoniserad EU-blankett för anmälan av kontanta medel (EU-CDF) på frivillig basis, men för att säkerställa enhetlig tillämpning av kontroller och att de behöriga myndigheterna behandlar, översänder och analyserar anmälningarna på ett effektivt sätt bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter att anta mallar för anmälningsformuläret och redovisningsformuläret, att fastställa kriterier för en gemensam riskhanteringsram, att fastställa tekniska regler för utbyte av information och mallen för det formulär som ska användas för översändandet av information samt att fastställa de regler och format som ska användas för att tillhandahålla statistiska uppgifter till kommissionen. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011¹².

(37) För att förbättra den nuvarande situationen, där det endast finns begränsad tillgång till statistiska uppgifter och endast enstaka indikationer om hur mycket kontanta medel som brottslingar smugglar över unionens yttre gränser, bör ett effektivare samarbete genom informationsutbyte mellan behöriga myndigheter och med kommissionen komma till stånd. För att garantera att detta utbyte av information är ändamålsenligt och effektivt bör kommissionen granska om det införda systemet uppfyller sitt syfte, eller om det finns hinder för ett snabbt och direkt utbyte av information. Kommissionen bör dessutom offentliggöra dessa statistiska uppgifter på sin webbplats.

(38) I syfte att snabbt kunna beakta framtida ändringar av internationella standarder, såsom standarder som fastställts av FATF, eller att ta itu med kringgående av denna förordning genom användning av råvaror som används som mycket likvida värdebevarare eller genom användning av förbetalda kort bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på ändringar av bilaga I till denna förordning. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning¹³. För att säkerställa lika stor delaktighet i utarbetandet av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.

(39) Eftersom målen för denna förordning inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av den transnationella omfattningen av penningtvätt och finansiering av terrorism och särdragen för den inre marknaden och dess grundläggande friheter, som endast kan genomföras fullt ut genom att säkerställa att ingen överdrivet olik behandling med grund i nationell lagstiftning tillämpas på

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

¹³ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

de kontanta medel som passerar unionens yttre gränser, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(40) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns i artikel 6 i EU-fördraget och som ingår i stadgan, särskilt i avdelning II.

(41) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med artikel 28.2 i förordning (EG) nr 45/2001.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

I denna förordning föreskrivs ett system för kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen, för att komplettera den rättsliga ram för förebyggande och förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism som fastställs i direktiv (EU) 2015/849.

Artikel 2

Definitioner

1. I denna förordning gäller följande definitioner:

a) ***kontanta medel***:

- i) kontanter,
- ii) överlåtbara innehavarinstrument,
- iii) råvaror som används som mycket likvida värdebevarare,
- iv) förbetalda kort.

b) ***förs in i eller ut ur unionen eller reser in i eller ut ur unionen***: förflyttas eller förflytta sig från ett territorium som ligger utanför det territorium som omfattas av artikel 355 i EUF-fördraget till det territorium som omfattas av den artikeln, eller förflyttas från det territorium som omfattas av den artikeln.

c) ***kontanter***: sedlar och mynt som är i omlopp som betalningsmedel eller som har varit i omlopp som betalningsmedel och fortfarande genom finansiella institut eller centralbanker kan bytas ut till sedlar och mynt som är i omlopp som betalningsmedel.

d) ***överlåtbara innehavarinstrument***: instrument andra än kontanter vilka berättigar innehavare av dem att fordra ett finansiellt belopp vid uppvisande av instrumentet utan att behöva bevisa sin identitet eller sin rätt till beloppet. Dessa instrument är

- i) resecheckar och
- ii) checkar, skuldebrev eller postanvisningar som antingen är utställda på innehavaren, undertecknade men utan betalningsmottagarens namn, har

endosserats utan inskränkning, är utställda på en fiktiv betalningsmottagare eller annars har en sådan form att rätten till dem övergår vid leverans.

e) **råvaror som används som en mycket likvid värdebevarare**: varor, som anges i punkt 1 i bilaga I, som har ett stort värde i förhållande till sin volym och som enkelt kan omvandlas till kontanter genom tillgängliga handelsmarknader till endast låga transaktionskostnader.

f) **företalda kort**: icke-nominella kort, såsom de som förtecknas i punkt 2 i bilaga I, som innehåller eller ger tillgång till penningvärde eller medel som kan användas för betalningstransaktioner, för köp av varor eller tjänster eller för att lösa in kontanter, när ett sådant kort inte är kopplat till ett bankkonto.

g) **behöriga myndigheter**: medlemsstaternas tullmyndigheter och alla andra myndigheter som har bemyndigats av medlemsstaterna att tillämpa denna förordning.

h) **bärare**: en fysisk person som reser in i eller ut ur unionen med kontanta medel på sig, i sitt bagage eller i sitt transportmedel.

i) **oledsagade kontanta medel**: kontanta medel som utgör en del av en försändelse utan en bärare.

j) **brottslig handling**: någon av de handlingar som förtecknas i artikel 3.4 i direktiv (EU) 2015/849.

k) **finansunderrättelseenhet (FIU)**: den enhet som inrättats i en medlemsstat i syfte att genomföra artikel 32 i direktiv (EU) 2015/849.

2. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 15 i denna förordning i syfte att ändra bilaga I till denna förordning för att beakta nya trender inom penningtvätt enligt definitionen i artikel 1.3 och 1.4 i direktiv (EU) 2015/849 eller finansiering av terrorism, enligt definitionen i artikel 1.5 i det direktivet eller ta hänsyn till bästa praxis för förebyggande och förhindrande av penningtvätt eller finansiering av terrorism eller för att förebygga och förhindra att brottslingar använder råvaror som används som mycket likvida värdebevarare och företalda kort i syfte att kringgå de skyldigheter som anges i artiklarna 3 och 4 i denna förordning.

Artikel 3

Skyldighet att anmäla ledsagade kontanta medel

1. Bärare som medför kontanta medel till ett värde av minst 10 000 EUR ska anmäla dessa kontanta medel till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där de reser in i eller ut ur unionen och göra de kontanta medlen tillgängliga för kontroll. Skyldigheten att anmäla kontanta medel ska inte anses vara fullgjord om den information som uppgetts är oriktig eller ofullständig eller de kontanta medlen inte görs tillgängliga för kontroll.

2. Den anmälan som avses i punkt 1 ska innehålla uppgifter om följande:

a) Bäraren, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet och nummer på en personlig id-handling.

b) Ägaren till de kontanta medlen, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet och nummer på en personlig id-handling, när ägaren är en fysisk person, eller fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, registreringsnummer och i förekommande fall registreringsnummer för mervärdesskatt när ägaren är en juridisk person.

c) I förekommande fall, den avsedda mottagen till de kontanta medlen, inbegripet fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet och nummer på en personlig id-handling, när den avsedda mottagaren är en fysisk person, eller fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, registreringsnummer och, i förekommande fall, registreringsnummer för mervärdesskatt när den avsedda mottagaren är en juridisk person.

d) Typen av och beloppet eller värdet på de kontanta medlen.

e) De kontanta medlens ekonomiska ursprung.

f) De kontanta medlens avsedda användning.

g) Transportvägen.

h) Transportmedlet.

3. De uppgifter som anges i punkt 2 i den här artikeln ska lämnas skriftligt eller elektroniskt med hjälp av det anmälningsskema som avses i artikel 16.1 a. En styrkt kopia av anmälan ska på begäran lämnas till anmälaren.

Artikel 4

Skyldighet att redovisa oledsagade kontanta medel

1. Om oledsagade kontanta medel till ett värde av minst 10 000 EUR förs in i eller ut ur unionen får de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där de kontanta medlen förs in i eller ut ur unionen kräva att avsändaren eller mottagaren av de kontanta medlen, eller en företrädare, allt efter omständigheterna, lämnar en redovisning, inom en fast tidsfrist på 30 dagar. De behöriga myndigheterna får tillfälligt kvarhålla de kontanta medlen tills avsändaren, mottagaren eller en företrädare lämnar redovisningen. Skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel ska inte anses vara fullgjord när redovisningen inte lämnas före tidsfristens utgång, om den information som uppgetts är oriktig eller ofullständig eller om de kontanta medlen inte görs tillgängliga för kontroll.

2. Redovisningen ska innehålla uppgifter om följande:

a) Anmälaren, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet och nummer på en personlig id-handling.

b) Ägaren till de kontanta medlen, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet och nummer på en personlig id-handling, när ägaren är en fysisk person, eller fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, registreringsnummer och i förekommande fall registreringsnummer för mervärdesskatt, när ägaren är en juridisk person.

c) Avsändaren av de kontanta medlen, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, födelsedatum och födelseort,

nationalitet och nummer på en personlig id-handling, när ägaren är en fysisk person, eller fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, registreringsnummer och i förekommande fall registreringsnummer för mervärdesskatt, när avsändaren är en juridisk person.

d) Mottagaren eller den avsedda mottagaren av de kontanta medlen, bland annat fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, födelsedatum och födelseort, nationalitet och nummer på en personlig id-handling, när mottagaren eller den avsedda mottagaren är en fysisk person, eller fullständigt namn, kontaktuppgifter, inbegripet adress, registreringsnummer och i förekommande fall registreringsnummer för mervärdesskatt, när mottagaren eller den avsedda mottagaren är en juridisk person.

e) Typen av och beloppet eller värdet på de kontanta medlen.

f) De kontanta medlens ekonomiska ursprung.

g) De kontanta medlens avsedda användning.

3. De uppgifter som anges i punkt 2 i den här artikeln ska lämnas skriftligt eller elektroniskt med hjälp av det redovisningsformulär som avses i artikel 16.1 a. En styrkt kopia av redovisningen ska på begäran lämnas till anmälaren.

Artikel 5

De behöriga myndigheternas befogenheter

1. För att kontrollera att den skyldighet att anmäla ledsagade kontanta medel som anges i artikel 3 uppfylls ska de behöriga myndigheterna ha befogenhet att kontrollera fysiska personer, deras bagage och deras transportmedel, i enlighet med villkoren i nationell rätt.

2. För att genomföra den skyldighet att redovisa oledsagade kontanta medel som föreskrivs i artikel 4 ska de behöriga myndigheterna ha befogenhet att kontrollera alla försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel, i enlighet med villkoren i nationell rätt.

3. Om skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel enligt artikel 3 eller skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel enligt artikel 4 inte har fullgjorts ska de behöriga myndigheterna skriftligen eller i elektronisk form upprätta en anmälan på tjänstens vägnar vilken i möjligaste mån ska innehålla de uppgifter som anges i artiklarna 3.2 eller 4.2, allt efter omständigheterna.

4. Kontrollerna ska främst bygga på riskanalys, i syfte att identifiera och bedöma risker och utarbeta de motåtgärder som behövs, och ska utföras inom en gemensam ram för riskhantering i enlighet med de kriterier som avses i artikel 16.1 b, där också de riskbedömningar som fastställts av kommissionen och FIU enligt direktiv (EU) 2015/849 ska beaktas.

5. Vid tillämpningen av artikel 6 ska de behöriga myndigheterna även utöva de befogenheter som tilldelas dem enligt den här artikeln.

Artikel 6

Belopp under tröskelvärdet som misstänks ha anknytning till brottslig handling

1. Om de behöriga myndigheterna upptäcker en bärare med kontanta medel till ett belopp som understiger det tröskelvärde som anges i artikel 3 och att det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till en brottslig handling, ska de registrera den informationen och uppgifterna som förtecknas i artikel 3.2.

2. Om de behöriga myndigheterna konstaterar att oledsagade kontanta medel som understiger det tröskelvärde som anges i artikel 4 förs in i eller ut ur unionen och att det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till en brottslig handling, ska de registrera den informationen och uppgifterna som förtecknas i artikel 4.2.

Artikel 7

De behöriga myndigheternas tillfälliga kvarhållande av kontanta medel

1. De behöriga myndigheterna får tillfälligt kvarhålla kontanta medel genom ett administrativt beslut i enlighet med villkoren i nationell rätt om

a) skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel enligt artikel 3 eller skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel enligt artikel 4 inte har fullgjorts, eller

b) det finns tecken på att de kontanta medlen, oavsett belopp, har anknytning till brottsliga handlingar.

2. Det administrativa beslut som avses i punkt 1 ska omfattas av ett effektivt rättsmedel i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i nationell rätt. De behöriga myndigheterna ska meddela en motivering av det administrativa beslutet till

a) den person som har anmälningsskyldighet i enlighet med artikel 3 eller redovisningsskyldighet i enlighet med artikel 4, eller

b) den person som är skyldig att lämna informationen i enlighet med artikel 6.1 eller 6.2.

3. Perioden för tillfälligt kvarhållande ska vara strikt begränsad enligt nationell rätt till den tid som krävs för att behöriga myndigheter ska kunna fastslå om omständigheterna i fallet rättfärdigar fortsatt kvarhållande. Perioden för tillfälligt kvarhållande får inte överstiga 30 dagar. Efter att de behöriga myndigheterna har genomfört en grundlig bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten av ett ytterligare tillfälligt kvarhållande får de besluta att förlänga perioden för tillfälligt kvarhållande till högst 90 dagar.

Om inget beslut fattas om fortsatt kvarhållande av de kontanta medlen inom den perioden, eller om ett beslut fattas om att omständigheterna i

fallet inte rättfärdigar fortsatt tillfälligt kvarhållande ska de kontanta medlen omedelbart släppas till Bilaga 1

a) den person från vilken de kontanta medlen tillfälligt kvarhölls i de situationer som avses i artikel 3 eller 4, eller

b) den person från vilken de kontanta medlen tillfälligt kvarhölls i de situationer som avses i artikel 6.1 eller 6.2.

Artikel 8

Informationskampanjer

Medlemsstaterna ska säkerställa att personer som reser in i eller ut ur unionen eller personer som skickar oledsagade kontanta medel från unionen eller mottar oledsagade kontanta medel i unionen informeras om sina rättigheter och skyldigheter enligt denna förordning och ska, i samarbete med kommissionen, utveckla lämpligt informationsmaterial som riktar sig till dessa personer.

Medlemsstaterna ska säkerställa att tillräcklig finansiering finns tillgänglig för sådana informationskampanjer.

Artikel 9

Information till FIU

1. De behöriga myndigheterna ska registrera den information som erhålls i enlighet med artikel 3, 4, 5.3 eller 6 och översända den till FIU i den medlemsstat där informationen erhöles, i enlighet med de tekniska regler som avses i artikel 16.1 c.

2. Medlemsstaterna ska se till att FIU i medlemsstaten i fråga utbyter sådan information med de berörda FIU i de andra medlemsstaterna i enlighet med artikel 53.1 i direktiv (EU) 2015/849.

3. De behöriga myndigheterna ska översända den information som avses i punkt 1 så fort som möjligt, och senast 15 arbetsdagar efter den dag då informationen erhöles.

Artikel 10

Informationsutbyte mellan de behöriga myndigheterna och kommissionen

1. De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat ska, på elektronisk väg, översända följande information till de behöriga myndigheterna i alla andra medlemsstater:

a) Anmälningar som upprättats på tjänstens vägnar enligt artikel 5.3.

b) Information som erhållits enligt artikel 6.

c) Anmälningar eller redovisningar som erhållits enligt artikel 3 eller 4, om det finns tecken på att de kontanta medlen har anknytning till brottsliga handlingar.

d) Anonymiserad riskinformation och resultat av riskanalyser.

2. Om det finns tecken på att de kontanta medlemmen har anknytning till brottsliga handlingar som skulle kunna skada unionens ekonomiska intressen ska den information som avses i punkt 1 även översändas till kommissionen, till Europeiska åklagarmyndigheten av de medlemsstater som deltar i fördjupat samarbete enligt förordning (EU) 2017/1939, när den har behörighet att agera enligt artikel 22 i den förordningen, och till Europol, när den har behörighet att agera enligt artikel 3 i förordning (EU) 2016/794.

3. De behöriga myndigheterna ska översända den information som avses i punkterna 1 och 2 i enlighet med de tekniska regler som avses i artikel 16.1 c och med användning av det formulär som avses i enlighet med artikel 16.1 d.

4. Den information som avses i punkterna 1 a, b och c och 2 ska översändas så fort som möjligt, och senast 15 arbetsdagar efter den dag då informationen erhöles.

5. Den information och de resultat som avses i punkt 1 d ska översändas var sjätte månad.

Artikel 11

Informationsutbyte med tredjeländer

1. Vid tillämpningen av denna förordning får medlemsstaterna eller kommissionen, inom ramen för ömsesidigt administrativt bistånd, översända följande information till ett tredjeland, och efter skriftligt tillstånd från den behöriga myndighet som först erhöles informationen, förutsatt att detta översändande är förenligt med relevant nationell rätt och unionsrätt om översändande av personuppgifter till tredjeländer:

- a) Anmälningar som upprättats på tjänstens vägnar enligt artikel 5.3.
- b) Information som erhållits enligt artikel 6.
- c) Anmälningar eller redovisningar som erhållits enligt artikel 3 eller 4, om det finns tecken på att de kontanta medlemmen har anknytning till penningtvätt eller finansiering av terrorism.

2. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om varje översändande av information enligt punkt 1.

Artikel 12

Tystnadsplikt, konfidentialitet och uppgiftssäkerhet

1. De behöriga myndigheterna ska säkerställa säkerheten för de uppgifter som erhållits i enlighet med artiklarna 3, 4, 5.3 och 6.

2. All information som de behöriga myndigheterna erhåller ska omfattas av kravet på tystnadsplikt.

Skydd av personuppgifter och lagringsperioder

1. De behöriga myndigheterna ska fungera som personuppgiftsansvariga för de uppgifter de erhållit genom tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3 och 6.

2. Behandlingen av personuppgifter på grundval av denna förordning ska endast ske i syfte att förebygga, förhindra och bekämpa brottsliga handlingar.

3. De personuppgifter som erhålls genom tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3 och 6 ska vara tillgängliga endast för vederbörligen bemyndigad personal vid behöriga myndigheter och ska skyddas tillräckligt mot obehörig åtkomst eller översändande. Om inget annat föreskrivs i artiklarna 9, 10 och 11 får uppgifterna inte utlämnas eller översändas utan uttryckligt tillstånd från den behöriga myndighet som ursprungligen erhöll dem. Det tillståndet ska dock inte krävas om de behöriga myndigheterna är skyldiga att utlämna eller översända dessa uppgifter enligt den nationella rätten i den berörda medlemsstaten, i synnerhet i samband med rättsliga förfaranden.

4. De behöriga myndigheterna och FIU ska lagra personuppgifter som erhålls genom tillämpning av artiklarna 3, 4, 5.3 och 6 under en period av fem år från och med den dag då uppgifterna erhöles. Dessa personuppgifter ska raderas vid utgången av den perioden.

5. Lagringsperioden får förlängas en gång med ytterligare en period som inte får överstiga ytterligare tre år om

a) FIU avgör att det krävs ytterligare lagring, efter att ha utfört en grundlig bedömning av behovet och proportionaliteten av sådan ytterligare lagring, och anser att det är motiverat för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter i fråga om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, eller

b) behöriga myndigheter avgör att det krävs ytterligare lagring, efter att ha utfört en grundlig bedömning av behovet och proportionaliteten av sådan ytterligare lagring, och anser att det är motiverat för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter i fråga om att tillhandahålla ändamålsenliga kontroller angående skyldigheten att anmäla ledsagade kontanta medel eller skyldigheten att redovisa oledsagade kontanta medel.

Artikel 14

Sanktioner

Varje medlemsstat ska införa sanktioner, som ska tillämpas om den skyldighet att anmäla ledsagade kontanta medel som föreskrivs i artikel 3 eller den skyldighet att redovisa oledsagade kontanta medel som föreskrivs i artikel 4 inte fullgörs. Dessa sanktioner ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 15

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.
2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 2.2 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den 2 december 2018.
3. Den delegering av befogenhet som avses i artikel 2.2 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artikel 2.2 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 16

Genomförandeakter

1. Kommissionen ska genom genomförandeakter anta följande åtgärder för att säkerställa att de behöriga myndigheterna tillämpar kontroller på ett enhetligt sätt:
 - a) Mallar för det anmälningssformulär som avses i artikel 3.3 och det redovisningsformulär som avses i artikel 4.3.
 - b) Kriterierna för den gemensamma ram för riskhantering som avses i artikel 5.4, och mer specifikt riskkriterier, standarder och prioriterade kontrollområden, på grundval av de uppgifter som utbyts enligt artikel 10.1 d och unionens och internationella riktlinjer och bästa praxis.
 - c) De tekniska reglerna för ett effektivt informationsutbyte enligt artiklarna 9.1, 9.3 och 10 i den här förordningen via tullinformationssystemet (TIS) inrättat genom artikel 23 i förordning (EG) nr 515/97.

d) Mallen för formuläret för det översändande av information som avses i artikel 10.3. Bilaga 1

e) De bestämmelser och det format som medlemsstaterna ska använda för att tillhandahålla kommissionen med anonymiserade statistiska uppgifter om anmälningar, redovisningar och överträdelser enligt artikel 18.

2. De genomförandeakter som avses i punkt 1 i den här artikeln ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 17.2.

Artikel 17

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté för kontroll av kontanta medel. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 18

Översändande av information om tillämpningen av denna förordning

1. Senast den 4 december 2021 ska medlemsstaterna översända följande till kommissionen:

- a) Förteckningen över behöriga myndigheter.
- b) Uppgifter om de sanktioner som har införts enligt artikel 14.
- c) Anonymiserade statistiska uppgifter om anmälningar och redovisningar, kontroller och överträdelser, med användning av det format som avses i artikel 16.1 e.

2. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om eventuella ändringar av den information som avses i punkt 1 a och b senast en månad efter det att ändringarna träder i kraft.

Den information som avses i punkt 1 c ska lämnas till kommissionen åtminstone var sjätte månad.

3. Kommissionen ska göra den information som avses i punkt 1 a och alla eventuella ändringar av denna information enligt punkt 2 tillgänglig för alla övriga medlemsstater.

4. Kommissionen ska varje år offentliggöra den information som avses i punkt 1 a och c, och alla eventuella ändringar av denna information enligt punkt 2, på sin webbplats och ska på ett tydligt sätt informera användarna om de kontroller som gäller för kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen.

Utvärdering

1. Senast den 3 december 2021 och därefter vart femte år ska kommissionen på grundval av den information som regelbundet mottagits från medlemsstaterna lämna en rapport om tillämpningen av denna förordning till Europaparlamentet och rådet.

Den rapport som avses i första stycket ska särskilt bedöma huruvida

a) andra tillgångar bör inkluderas i denna förordnings tillämpningsområde,

b) redovisningsförfarandet för oledsagade kontanta medel är effektivt,

c) tröskelvärdet för oledsagade kontanta medel bör ses över,

d) informationsflödena i enlighet med artiklarna 9 och 10 och i synnerhet användningen av TIS är effektiva eller huruvida det finns hinder för ett snabbt och direkt utbyte av kompatibla och jämförbara uppgifter mellan behöriga myndigheter och med FIU, och

e) de sanktioner som medlemsstaterna inför är effektiva, proportionella och avskräckande och förenliga med etablerad rättspraxis från Europeiska unionens domstol och huruvida de har en motsvarande avskräckande effekt i hela unionen för överträdelse av denna förordning.

2. Den rapport som avses i punkt 1 ska i förekommande fall innehålla

a) en sammanställd information från medlemsstaterna om kontanta medel med anknytning till brottslig handling som skulle kunna skada unionens ekonomiska intressen, och

b) information om informationsutbyte med tredjeländer.

*Artikel 20***Upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005**

Förordning (EG) nr 1889/2005 ska upphöra att gälla.

Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.

*Artikel 21***Ikraftträdande och tillämpning**

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Den ska tillämpas från och med den 3 juni 2021. Artikel 16 ska dock tillämpas från och med den 2 december 2018.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 23 oktober 2018.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

Bilaga 1

På rådets vägnar

K. EDTSTADLER

Ordförande

BILAGA I

Råvaror som används som mycket likvida värdebevarare och förbetalda kort som anses vara kontanta medel i enlighet med artikel 2.1 a iii och iv

1. Råvaror som används som mycket likvida värdebevarare:
 - a) Mynt med ett guldinnehåll på minst 90 %.
 - b) Investeringsguld såsom tackor, klimpar eller klumpar med ett guldinnehåll på minst 99,5 %.
2. Förbetalda kort: p.m.

BILAGA II

JÄMFÖRELSETABELL

Förordning (EG) nr 1889/2005	Denna förordning
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3	Artikel 3
–	Artikel 4
Artikel 4.1	Artikel 5
Artikel 5.2	Artikel 6
Artikel 4.2	Artikel 7
–	Artikel 8
Artikel 5.1	Artikel 9
Artikel 6	Artikel 10
Artikel 7	Artikel 11
Artikel 8	Artikel 12
–	Artikel 13
Artikel 9	Artikel 14
–	Artikel 15
–	Artikel 16
–	Artikel 17
–	Artikel 18
Artikel 10	Artikel 19

Bilaga 1

–
Artikel 11
–
–

Artikel 20
Artikel 21
Bilaga I
Bilaga II

Sammanfattning av promemorian Nya EU-bestämmelser om tullkontroller av kontanta medel

I promemorian lämnas främst de förslag till ändringar som behöver göras i tullagen (2016:253) och tullförordningen (2016:287) med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005.

I promemorian föreslås samtidigt att Inspektionen för strategiska produkter ska kunna begära ut uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor. Det föreslås även att en bestämmelse i tullagen om avlämning av avfall från fartyg ska upphävas.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i tullagen (2016:253)

Härigenom föreskrivs i fråga om tullagen (2016:253)

dels att 3 kap. 11 § och 4 kap. 50 § ska upphöra att gälla,
dels att 1 kap. 1 och 4 §§, 4 kap. 51–53 §§, 5 kap. 2 §, 6 kap. 2 § och 7 kap. 4 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

I denna lag finns bestämmelser som kompletterar

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen och de förordningar som meddelas med stöd av den förordningen,

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 608/2013 av den 12 juni 2013 om tullens säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och upphävande av rådets förordning (EG) nr 1383/2003,

– Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 av den 26 oktober 2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur *gemenskapen*, och

– Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 av den 23 oktober 2018 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur *unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005*, och

– rådets förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen.

Vissa bestämmelser om autonoma åtgärder för militär utrustning finns i rådets förordning (EG) nr 150/2003 av den 21 januari 2003 om upphävande av importtullar på vissa vapen och militär utrustning.

4 §²

Tullverket ska på begäran tillhandahålla följande myndigheter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor:

- Arbetsmiljöverket,
- Boverket,
- Elsäkerhetsverket,
- Havs- och vattenmyndigheten,
- Kemikalieinspektionen,
- Kommerskollegium,
- Konsumentverket,
- Kronofogdemyndigheten,
- Livsmedelsverket,
- Läkemedelsverket,

¹ Senaste lydelse 2017:173.

² Senaste lydelse 2018:401.

- Myndigheten för press, radio och tv,
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,
- Naturvårdsverket,
- Post- och telestyrelsen,
- Skatteverket,
- Skogsstyrelsen,
- Statens energimyndighet,
- Statens jordbruksverk,
- Statistiska centralbyrån,
- Strålsäkerhetsmyndigheten,
- Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll,
- Sveriges riksbank, och
- Transportstyrelsen.

Tullverket ska på begäran tillhandahålla Säkerhetspolisens uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Tullverket ska på begäran tillhandahålla *Inspektionen för strategiska produkter* och Säkerhetspolisens uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

I lagen (2001:185) om behandling av uppgifter i Tullverkets verksamhet finns bestämmelser om Tullverkets behandling av uppgifter i vissa fall.

4 kap.

51 §

För kontroll av att *anmälningsplikten* enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005, i den ursprungliga lydelsen, har fullgjorts får Tullverket undersöka transportmedel och bagage samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa till eller utresa från Europeiska unionens tullområde.

För kontroll av att *anmälningsskyldigheten* enligt artikel 3 i förordning (EU) 2018/1672, i den ursprungliga lydelsen, har fullgjorts får Tullverket undersöka transportmedel och bagage samt handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa till eller utresa från Europeiska unionen.

För att ta reda på om det finns sådana oledsagade kontanta medel som en redovisning kan begäras in för enligt artikel 4 i samma förordning får Tullverket kontrollera försändelser, behållare eller transportmedel som kan innehålla oledsagade kontanta medel och som passerar gränsen till eller från Europeiska unionen.

52 §

Om det finns anledning att anta att en person inte har fullgjort sin *anmälningsplikt* enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005, i den ursprungliga lydelsen, får en

Om det finns anledning att anta att en person inte har fullgjort sin *anmälningsskyldighet* enligt artikel 3 i förordning (EU) 2018/1672, i den ursprungliga lydelsen, får en

tulltjänsteman kroppsvisitera personen för att söka efter kontanta medel på honom eller henne.

Vid kroppsvisitationen ska bestämmelserna i 29 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling tillämpas.

53 §

Om anmälningsplikten enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005 inte har fullgjorts, får Tullverket hålla kvar kontanta medel i enlighet med artikel 4.2 i den förordningen, i den ursprungliga lydelsen, om det behövs för att genomföra en kontroll.

Tullverket får tillfälligt hålla kvar kontanta medel i enlighet med artikel 7.1 i förordning (EU) 2018/1672, i den ursprungliga lydelsen.

Perioden för tillfälligt kvarhållande får inte överstiga 30 dagar.

Av artikel 7.3 första stycket samma förordning följer att Tullverket efter en grundlig bedömning av nödvändigheten och proportionaliteten av ett ytterligare tillfälligt kvarhållande får förlänga perioden för tillfälligt kvarhållande till högst 90 dagar.

5 kap.2 §³

För tullförseelse döms till böter den som uppsåtligen eller av oaktsamhet 1. bryter mot föreskrift i 1. bryter mot föreskrift i tullagstiftningen eller mot tullagstiftningen, *anmälningsplikten i artikel 3 i förordning (EG) nr 1889/2005, i den ursprungliga lydelsen, jämförd med 4 kap. 50 §, eller*

2. inte fullgör sin rapporterings-skyldighet enligt artikel 18a.4–6 i förordning (EG) nr 515/97, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/1525.

2. bryter mot anmälnings-skyldigheten i artikel 3 eller redovisningsskyldigheten i artikel 4 i förordning (EU) 2018/1672, i den ursprungliga lydelsen, eller

3. inte fullgör sin rapporterings-skyldighet enligt artikel 18a.4–6 i förordning (EG) nr 515/97, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/1525.

Första stycket gäller också den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot beslut som Tullverket meddelat med stöd av tullagstiftningen om

1. skyldighet att föra anteckningar och lämna uppgifter om varor som
 - a) förvaras i en anläggning för tillfällig lagring, ett tullager eller en frizon, eller
 - b) är föremål för förenklingar vid tillämpning av ett tullförfarande,
 2. skyldighet i övrigt att lämna uppgift eller handling till Tullverket, eller
 3. användningen eller förbrukningen av en icke-unionsvara.
- I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

6 kap.

2 §

Följande beslut av Tullverket får överklagas till allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut enligt tullagstiftningen,
2. beslut enligt artikel 4.2 i förordning (EG) nr 1889/2005, och 2. beslut enligt artikel 7.1 i förordning (EU) 2018/1672, och
3. beslut enligt artikel 7.2, 9.1, 11.3, 12.1, 12.2, 12.5, 13 eller 16 i förordning (EU) nr 608/2013 samt beslut att avvisa en ansökan som inte uppfyller villkoren i artikel 5.3 i den förordningen.

Tullverkets eller annan förvaltningsmyndighets beslut om nedsättning eller befrielse enligt 2 kap. 12 och 20 §§ överklagas hos regeringen.

Tullverkets beslut om revision enligt 4 kap. 26 § får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Detsamma gäller vid överklagande i mål som avses i 5 kap. 19 §.

7 kap.

4 §

<p>Om Tullverket vid tillämpningen av tullagstiftningen, förordning (EG) nr 1889/2005 eller förordning (EU) nr 608/2013 ska underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning.</p>	<p>Om Tullverket vid tillämpningen av tullagstiftningen, förordning (EU) 2018/1672 eller förordning (EU) nr 608/2013 ska underrätta någon om innehållet i en handling eller om något annat, får det ske genom delgivning.</p>
--	---

Delgivning bör användas bara om det behövs med hänsyn till omständigheterna.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om
 - a) tullkontroller av kontanta medel som inletts före ikrafträdandet, och
 - b) tullförseelse avseende anmälningar om kontanta medel som skulle ha lämnats före ikrafträdandet.

Förteckning över remissinstanserna

Brottsförebyggande rådet, Integritetsskyddsmyndigheten, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Finansinspektionen, Förvaltningsrätten i Härnösand, Inspektionen för strategiska produkter, Justitiekanslern, Kammarrätten i Göteborg, Kustbevakningen, Loomis AB, Norrtälje tingsrätt, Polismyndigheten, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken, Riksgäldskontoret, Svea hovrätt, Sveriges advokatsamfund, Säkerhetspolisen, Tullverket, Åklagarmyndigheten, Örebro universitet.

Därutöver har yttrande kommit in från Sparbankernas Riksförbund.

Bankföreningen har angett att föreningen avstår från att lämna några synpunkter.